

ZAZANA

Umar (Amor) / Sayı: 9

Serr / Yıl 2016

Fiyatı: 5₺

Zazaların kurduğu son egemenlik
ZİYAR DEVLETİ

**BEHİSTUN
YAZITLARINDA**

GEÇEN ZAZANA İSMİ

SASANI DEVLETİ VE
ZAZALAR

ÇÖZÜLMESİ GEREKEN
SORUNLARDAN BİRİ DE
'ZAZA'
SORUNUDUR!

ABAS TEKİN İLE
**TİYATRO
ÜZERİNE**

ZAZA-TALIŞ BULUŞMASI
**HOLLANDA'DA
GERÇEKLEŞTİ**

Zazadin Hanı

Selçuklular zamanında yaptırılan Zazadin Hanı (1236)

→ *İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü*
Abdulkadir BÜYÜKSAYAR

→ *Genel Yayın Seçici Kurulu*
Abdulkadir BÜYÜKSAYAR
Mahmut PAMUKÇU
Mehmet Ali CANDAN
Ali KAYA

→ *Genel Koordinatör*
Fahri PAMUKÇU

→ *Diyarbakır Sorumlusu*
Faysal GÖL

“Köşe yazarları yazılarından
kendileri sorumludur”

0 553 643 21 21

İLETİŞİM

0 555 210 00 00

E-MAIL: zazanadergisi@hotmail.com

BANKA HESAP NUMARALARI :

FİNANSBANK İBAN NO.	TR160011100000000003114308
GARANTİ BANKASI-İBAN NO.	TR870006200045600006681921
ZİRAAT BANKASI-İBAN NO.	TR490001001150335292185001
PTT POSTA HESAP NO.	09757787

facebook®

SAYFAMIZ ONLINE HİZMETİNİZDE.

BİZE 7/24 SAAT AŞAĞIDAKİ LİNKTE ULAŞABİLİRSİNİZ.

<https://www.facebook.com/ZazanaDergisi>

SPONSOR :

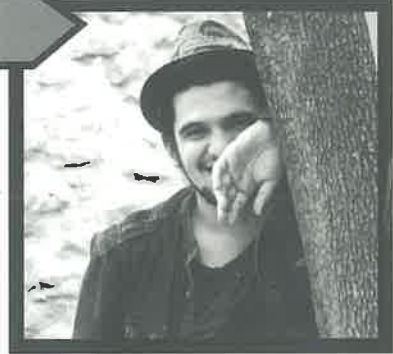
**ZAZANA
İLETİŞİM
CEP AKSESUAR
DÜNYASI**

Zazana iletişim:

Emek Caddesi
Kaynartepe Camii Cıvarı
BAĞLAR/DİYARBAKIR

ZİYAR DEVLETİ (ZAZA DEVLETİ)	2
ZAZACA DİL Mİ, LEHÇE Mİ TARTIŞMASINDA SON NOKTA.....	3
HANİ İLÇESİNİN ADI VE TARİHİ ÜZERİNE – 1.....	4
ZAZACA VE GORANCA.....	8
SASANİ DEVLETİ VE ZAZALAR.....	9
ZAZANAY RÊ MEKTUB ESTO.....	10
ZAZA GENÇLİĞİ.....	11
ABAS TEKİN İLE TİYATRO ÜZERİNE.....	12
ASKERDEN ANNESİNE ZAZACA MEKTUP.....	14
BEHİSTUN YAZITLARINDA 'GEÇEN ZAZANA İSMİ'.....	15
ESTERÉY MA.....	16
KARŞILAŞTIRMALAR.....	17
ÇÖZÜLMESİ GEREKEN	
SORUNLARDAN BİRİ DE 'ZAZA' SORUNUDUR!.....	18
JEW MA RA JEW MOZAN RA.....	21
MÜSLÜMAN BIWAN KUR'AN.....	22
JEW DEWA GERMİK'DI VİYERTO.....	24
ZAZA DERNEĞİ'NDEN SUR'A YARDIM.....	25
BİZ KİMİZ VE AMAÇLARIMIZ NELERDİR?.....	26
ZAZA-TALIŞ BULUŞMASI HOLLANDA'DA GERÇEKLEŞTİ.....	27
ZİYARA HESEN HİSEYNİ.....	28
BİLMECELER.....	29
GDO'LU ZAZALAR.....	30
ZAZACA OYUN: BOWER NOWER.....	31
ZAZALAR VE ZAZADİN HANI.....	34

ZİYAR DEVLETİ (ZAZA DEVLETİ)

Zazaların kurduğu son egemenlik Ziyar Devleti'dir. Ziyar Devleti Dailam(deylem) aşiretinden Merdaviç e Ziyar tarafından kuruldu. Ziyar(Zaza) Devleti'nin egemenlik alanı Taberistan ve Curcan'ı da içinde alarak güneyde İsfahan ile Hamedan;batıda,El Cezire ve Irak'a; kuzeyde ise ön Kafkasya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyayı hakimiyeti altına alan güçlü bir Zaza devletiydi.

Abbasi otoritesi zayıfladığı sırada Zaza aşiretleri biraraya geldi. 9. Yüzyılda Merdaviç e Ziyar öncülüğünde birleşen Zaza aşiretleri Keya Anlaşmasını imzaladı. Bu antlaşma Zaza aşiretlerinin gücünü birleştirmesi anlamına geliyordu.

Zazaların son egemenliği Ziyar devleti döneminde yetişen en önemli bilim adamlarından biri olan astrofizikçi El brunidir.

Ziyarlar Sadece bilmsel çalışmalar değil aynı zamanda mimari ve el sanatlarında da ileri bir seviyede olduğunu Qelar Deşt(Kalar Ovası) kazılarında çıkarılan eşyalar da bunun kanıtı niteliğindedir. Zazalar el sanatlarındaki marifetlerini gözler önüne seren mutfak eşyaları, altından yapılmış aslan başlı kupaları gibi eserler bu kazı sayesinde gün yüzüne çıkmıştır.

ALİ PİRONIJ

ZAZACA DİL Mİ, LEHÇE Mİ TARTIŞMASINDA SON NOKTA!

Zazaca dili son 35-40 yıldır dil mi lehçe mi tartışması içinde kısır döngü halinde yaşamını devam ettirmektedir. Bu tartışma sadece Kürt milliyetçileri, Kürt hareketi içindeki Zazalar ile Zaza aydın ve yurtsever yazarlar arasında gerçekleşmektedir. Avrupa'daki filolog, araştırmacı, yazar ve bilim adamları tarafından bir asır önce yapılan çalışmalar sonucunda "ZAZACA BİR DİLDİR" gerçeğini gün yüzüne çıkarmışlardır ve şu an Avrupa'daki filolog ve araştırmacılar Zazaca'yı en eski ve köklü bir dil olarak ifade etmektedirler.

Avrupalı bilim adamlarına güvenmedik, kendimiz bir inceleyelim dedik. Kürtçe ve Zazaca'yı dilbilgisi yönünden karşılaştıralım. Şimdi Zazaca-Kürtçe karşılaştırmasında birkaç örnek verelim;

1) Kürtçe'de iki harften oluşan fakat bir tek ses veren diftong(xw) vardır. Zazaca'da ise bu yoktur.

Zazaca	Kürtçe	Türkçe
araq	xwêh	ter
sol	xwê	tuz
way	xwîşk	kız kardeş

2)Kürtçede sayı isimleri yapmakta kullanılan ek -em,-hem dir.

Zazaca da ise -ın ve -yın eki kullanılır.

Zazaca	Kürtçe	Türkçe
Yewın	yekem	birinci
Hirıyın	Sêhem	üçüncü
Çewresın	çilem	kırkinci

3)Kürtçe'de dillerin isimleri yazılırken -î yapım eki getirilir. Zazaca'da ise -ki eki getirilir.

Zazaca	Kürtçe	Türkçe
İngilizki	ingilizî	İngilizce

Fariski	farsî	farsça
Almanki	Elemanî	almanca

4) Zazaca'da bir meyve ağacı ismi oluşturulurken sadece -er,êr eki gelmesi yeterlidir. Fakat Kürtçe'de böyle bir durum söz konusu değildir.

Zazaca	Kürtçe	Türkçe
Sayer	dara sêv	elma ağacı
Vamêr	dara behiv	badem ağacı
Sımzêr	dara aluc	alıç ağacı

2008 yılında UNESCO 40'a yakın dilbilimci profesörlerin dünya çapında yaptığı dil ve lehçe çalışmaları sonucunda; Zazaca yoğun olarak Türkiye'de konuşulan bir dildir. Zaza dili, milyonlarca insanın anadilidir. Zaza halkı genç nesillere Zazaca öğretmediği için Zazaca birkaç nesil sonra kaybolma riskiyle karşı karşıya kalacaktır.

Dünya çapında geçerli raporda da Zazaca bir dildir denmiştir.

Bilimsel raporlar dilbilimsel kanıtlar ve bilimsel çalışmaların hepsi ortak bir Nuktada birleşti "ZAZACA MÜSTAKİL BİR DİLDİR"

NUŞTOĞ: ALİ PİRONIJ

HANİ İLÇESİNİN ADI VE TARİHİ ÜZERİNE - 1

Hayri BAŞBUĞ
Tarihçi-Yazar

Giriş

Diyarbakır'ın kuzey kesiminde yer alan Hani ilçesi; doğusu Lice, batısı Piran/Dicle, güneyi Karaz/Kocaköy, kuzeyi Darêhini/Genç (Bingöl), kuzeybatısı ise Karabegan/Arıcak (Elazığ) ile çevrilidir.

Hani ilçesinin adının kökenini ve yörenin tarihçesini, daha önce "Diyarbakır Ansiklopedisi" için yazdığımız madde kapsamında kısaca irdelemiştik. Burada, konunun önemiyetini de dikkate alarak, anılan yazımızda temas ettiğimiz bazı hususları biraz daha detaylandırmanın, Hani ve yakın çevresindeki diğer Zaza yerleşim birimlerinin kadim tarihlerinin aydınlatılmasına katkı sağlaması açısından yararlı olacağını düşünüyoruz.

Bu bağlamda, Hani tarihinin açıklığa kavuşturulabilmesi için, öncelikle "Hani" adının gizeminin çözülmesi gerektiğine inanıyoruz. Biz de bu gizemi çözme çabasındayız.

Hani Adına Dair Bazı İddialar

Öncelikle ifade etmeliyiz ki, "hani" sözcüğünün etimolojisinin, Türkçede "nerede" karşılığında kullanılan ve ilçenin de bugünkü resmi adı olan "hani" sözcüğü ile gerçek anlamda bir ilişkisinin bulunmadığı genel kabul gören bir görüştür. Ayrıca, kimilerince bir iddia olarak öne sürülen, ancak hiçbir kanıtı dayandırılmayan, Farsça, Türkçe ve Kürtçede "ev, mesken, konut" anlamında kullanılan; xâne, hane ve xanî sözcüğü ile "hani"nin yazım benzerliğinin ötesinde bir bağlantısı bulunmamaktadır.

"Hani" ilçesinin adını, M.Ö. 1800-1600 yılları arasında kuzeybatı Mezopotamya ve kuzey Suriye alanlarını hâkimiyetleri altına alan Hurrilerin önemli merkezlerinden biri sayılan Hanigalbat ile ilişkilendirenler de olmuştur. Ancak, bahse konu bölgenin, Diyarbakır'ın Hani yöresi ile ilgisi olmayıp, o dönemde Mardin/Tur-Abdin'den batıya doğru Dicle'nin bir kolu olan Habur çayı ile Fırat nehrinin birleştiği alanda kalan ve bugün Suriye toprakları içinde bulunan Hana veya Hane/Hani olarak da anılan mıntıkaya verilen isimdi. Hititlerin arşivinin bulunduğu Boğazköy metinlerinde geçen; Hana, Hanikalbat, Hanikku, Hanita, Hanuha, vs. gibi şehir veya bölge adları da bununla ilgili

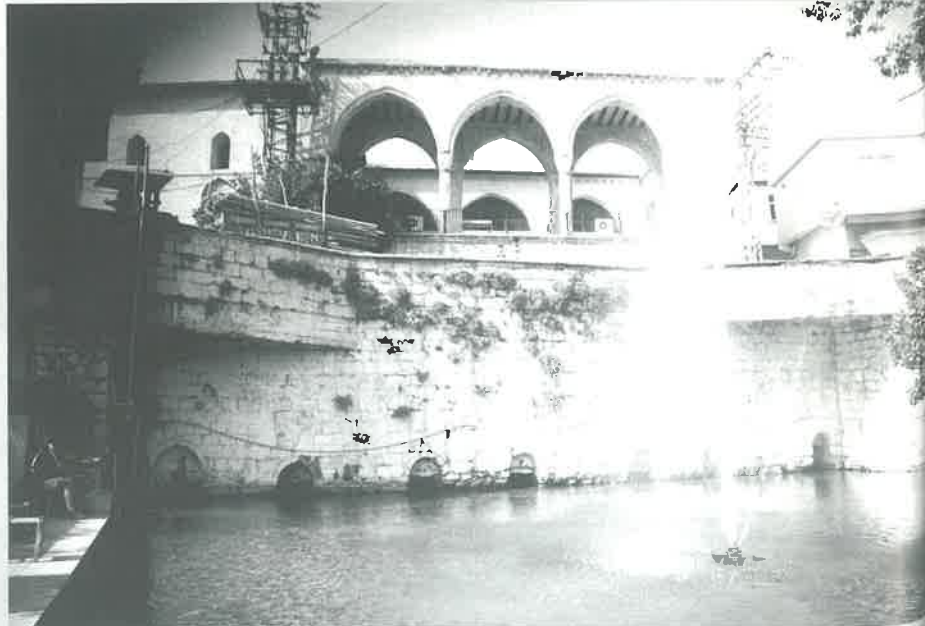
olmalıdır.

Öte yandan, Mezopotamya'nın kadim kavimlerinden Sami kökenli Akadların taptıkları tanrılardan birinin Hani adını taşıdığını da belirtelim. Yukarıdaki isimler gibi, bunun da Hani ilçesinin adıyla münasebetinin olduğuna ihtimal vermiyoruz. Zira Hani adının, ilçenin kadim ve orijinal ismi olmadığını biliyoruz.

Hani Adının Kökenine Dair Tespitler

Hani adının kökeni üzerinde araştırma yapan veya görüş beyan edenler, öncelikle yerel kaynaklara, yerel halkın diline ve sözlü anlatımlarına, bir kısmı henüz kayıtlara bile geçmemiş yerel coğrafi isimlere başvurmak ve saha araştırması yapmak yerine, nedense hep uzaklarda, yörenin tamamen dışında kendilerinçe güya kaynak arayışı içinde olmuşlar! Böyle bir yöntem, bilimsel kıstaslarla uyuşup uyuşmaması bir yana, bize göre, yöre tarihinin aydınlatılmasına vesile olacak bazı somut gerçeklerin üstünü örtme ve bilgi kirliliği yaratma amaçlı bir düşüncenin tezahürüdür.

Bu itibarla, biz, Hani adının etimolojisini incelemeye alırken, öncelikle yerel ad/adlar üzerinde yoğunlaşmayı tercih ettik. Zira yöredeki varlıkları antik çağlara dek uzanan Zazaların, kendi dillerinde bu mıntıkayı nasıl adlandırdıklarının tespiti bizim için önemliydi. Çünkü günümüzdeki yerel yer adlarından bir kısmının izlerine, bölgenin antik uygarlıklarında da rastlanabilmektedir.

Hani ilçesine ismini veren pınar/kaynak: Hini/Hêni (Ankebir/Ayn-ı Kebir) Havuzu

Hani ilçesinin adının yerel/orijinal söyleyiş biçiminin Hini/Hêni şeklinde olduğu gerçeği ortadadır. Cumhuriyetin ilanı sonrasında yer isimlerinin değiştirilmesine ilişkin yapılan yasal düzenleme kapsamında, Hini/Hêni yerel adı da Hani şekline dönüştürülmüştür. İsmi bu son halini dikkate alıp bunun üzerinde görüş beyan eden bazı tarihçileri ve meraklı araştırmacıları yanıltan husus da işte budur.

Bundan dolayı, öteden beri süregelen bu yanlış düzeltmek maksadıyla, konu hakkında yaptığımız araştırmalara ilişkin tespitlerimizin bir bölümünü, yararlı olacağını düşünerek, burada okuyucularla paylaşmak istiyoruz.

"Hani" ilçesinin adı, nüfusunun tamamına yakını Zazaca konuşan ilçe sakinleri ile diğer yörelerdeki Zazalar tarafından, şivelerine göre; hini, hêni, hêni, hêne, heni, heni, heyeni, hiyeni, yeni, yeni, ini, vb. biçimlerde söylenir. Bu sözcük veya sözcükler, Zara'dan Mutki'ye, Dersim/Tunceli'den Siverek'e kadar, bölgede konuşulan Zaza dilinin tüm şivelerinde "suyun çıktığı yer, kaynak, pınar" anlamında kullanılmaktadır.

Hani ilçesinin merkezindeki Ulu Camii'nin ön cephesinin alt tarafında yer alan 7 güzel "Hini/Hêni" adlı çok eski tarihli su kaynağının/havuzunun varlığı da bu bakımdan anlamlıdır. İlçenin miladi 7. yüzyıl ortalarına doğru Müslüman Araplarca fethedilmesini müteakip, bu su kaynağı tarihi süreç içinde 'Ayn-ı Kebir (büyük göze/çeşme) olarak ifade edilmiş ve resmi kayıtlara da bu şekilde geçmiştir. 1871 tarihli Diyarbekir Salnâmesi'nde, Dicle nehrinin bir kolu olan Enbar çayının kaynağının Hini/Hêni'deki 'Ayn-ı Kebir olduğu belirtilmektedir. Hani halkı arasında ise bu ifade Ankebir/Anqebir şeklinde telaffuz edilmektedir. Arapçada 'ayn sözcüğü, genel olarak "göz" için, bazen de "su gözesi" karşılığında

kullanılmaktadır. Zazacada ise bu anlamıyla çim (göz), çime (göze, çeşme), serçime (baş göze) sözcükleri mevcuttur.

Bu açıdan bakıldığında, Zazaca hini/hêni (pınar, kaynak) sözcüğü ile Arapça 'ayn (göz, göze) sözcüğü arasında anlam farklılığının olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Hini ismi veya bunun ekler almış biçimlerinin, Arapların bölgeyi fethinden (M.S. 638/639) yaklaşık 1700 yıl önceye ait çivi yazılı tabletlerde yer ismi olarak mevcut olduğu gerçeği, bu adın Arapça 'ayn ile bir ilişkisinin bulunmadığını kanıtlamaktadır. Bu hususta, antik çağ dönemine ait bazı yer isimleri bize önemli ipuçları vermektedir.

Asur yazıtlarına göre; M.Ö. 1074-1057 yılları arasında Asur kralı Asur Bel-Kala, "Khini dağlarının gerisinde yer alan Uruatri [Urartu] ülkesine saldırdığını ve bu ülkede 32 kenti ele geçirdiğini" belirtir. Asur kralının sözünü ettiği Khini dağları'nın, bugünkü Hini/Hêni (Hani) dağları olduğunu değerlendiriyoruz. Zira bu dağların gerisinde (bazen de berisinde) yer alan sınırdaş bölgelerin (Palu, Karabegan/Arıcak, Hini/Hani, Darêhini/Genç, Piran/Dicle, Lice) asırlarca Urartuların hâkimiyeti altında bulunduğu hususu tarihi bir gerçeklik olarak bilinmektedir.

Hini dağları, ilçenin kuzeyinde olup; Nirib/Nêrib, Pir Aziz, Nem, Babêğ, Mısews, Çimin, Miyako ve Heşini dağlarından müteşekkildir. Hini'deki Heşini [Ayıpınarı] dağının yanı sıra, Binhini [Pınaraltı], Wişkini [Kurupınar], Serdhini [Soğukpınar] vs. gibi mevki adlarının varlığı da dikkate değer.

Hitit, Asur ve Urartular devrinde; Arzania (Murat nehri) civarında ve bugünkü Bingöl dağları havalisindeki mıntıkaya Dayeni veya Daiaeni denildiği yönünde bilgiler mevcuttur. Bazı

kaynaklarda da Diauhini veya Dırauhini isimli bir yerleşmeden bahsedilir. Antik çağdan kalma bu yerin, öteden beri yöre halkı arasındaki farklı şivelerde Daryêni, Darêyeni, Darêhêni, Darêhini [Zazacada "pınarağacı" anlamında] olarak ifade edilen bugünkü Bingöl iline bağlı Genç ilçe merkezi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, Türkiye Ansiklopedisi'nde de Genç ilçe merkezinin eski adı, Dırahini ve Darahini şekillerinde yazılmış, ilçeye bağlı bir köy de Çimihini [yeni adı: Doğanca] olarak kaydedilmiştir.

Hani Ulu Camii

Hani ilçesinin genel görünüşü

Bu tespitler, Asurluların kralı Asur Bel-Kala'nın Khini diye andığı ve adını tabletlere kazıttığı mintikanın, bugünkü Hini (Hani) ilçesi ve yakın çevresini içine alan coğrafi bölge olduğunu teyit eder niteliktedir. Buna ilâveten, Asur kralları I. Tiglat-Pileser (M.Ö. 1115-1077) ile III. Salmanasar'a (M.Ö. 858-824) ait olup, Heşhini dağının kuzeydoğu eteğinden geçen Diyarbakır-Genç/Bingöl yolunun 104. kilometresinde ve Lice'nin Korxa/Korha [yeni adı: Abalı] köyü civarında bulunan Birklin mağarasının (Dicle ırmağının kaynağı) girişindeki yazıtlarda, Hatti ve Urartulardan ele geçirilen kentler sayılırken, Dayani (Dayeni/Daiaeni) adının da zikredildiğini belirtelim.

Bu arada, Hititlere ait yazıtlarda; Hin-, Hişhiniia, Huniia-, Hattuhinita vs. gibi şehir/ülke ya da küçük yerleşim birimlerinin adlarının mevcut olduğunu da kaydedelim.

Antik uygarlıklar dönemlerine ait bazı yer isimleri ile günümüzde mevcut olan bölgedeki bazı yer adları arasında benzerlikler görülmesi oldukça anlamlıdır. Örneğin; M.Ö. 1500 yıllarına ait Hititlerin Kültepe arşivindeki çivi yazılı metinlere göre, bugünkü Elazığ (Azzi/Alzi/Elaziz) bölgesindeki Fırat

ırmağı civarına Supana deniliyordu. Bu bölge, daha sonra çeşitli metinlerde Sophéne olarak adlandırılırken, Asur yazıtlarında Supa biçiminde yer aldı. Urartular ise buraya Supani diyorlardı. Nitekim, Urartu Kralı Minua (M.Ö. 810-780)'ya ait Palu kalesindeki yazıtta, ele geçirilen kentler arasında Supani adı da anılır. Elazığ'ın Palu ilçesi tapu kayıtlarına göre ilçeye bağlı bir köy Sipeni/Supeni ismini taşımakta olup, mezkûr köy, 1935 yılı kayıtlarında Palu'nun Gökdere nahiyesine bağlı gösterilmiştir. Bu ad, halk arasında Sıpêni/Sıphêni/Sıphini [Zazacada "akpınar" anlamında] şeklinde de ifade edilmektedir.

Urartu Kralı II. Sarduri (M.Ö. 756-730)'ye ait olup, Fırat'ın doğu kıyısındaki Habibuşağı (Baskil/Elazığ) köyünde bulunan Urartu kalesindeki ırmağa bakan ana kaya üzerindeki yazıtta, Sarduri tarafından fethedilen kentler arasında; Wasini ve Huzana (bazı kaynaklarda Hozani) isimleri de yer alır. Wasini isminin, geçmişte Palu'ya, şimdi ise Arıcak ilçesine bağlı olup, Zazaca'da "hoşpınar" anlamına gelen Weşini/Weşhini (yeni adı: Erimli) köyünün ismi ile olan benzerliği dikkat çekicidir. Huzana/Hozani'nin ise bugünkü Dersim/Tunceli'nin Hozat ilçesi olduğu hususunda görüş birliği mevcuttur.

Öte yandan, Urartu kralları zamanında inşa edilen bazı yeni kentlerin isimlerinin, kralın adı ve arkasına "-hinili" takısının eklenmesi ile oluşturulduğu malumdur. Örneğin; Argıştihinili, Menuahinili, Rusahinili (Toprakkale), Sardurihinili (Çavuştepe) vs. bunlardan birkaçıdır.

Doğu Anadolu bölgesinin antik çağındaki Hurri, Mitanni, Akad, Hitit, Asur, Urartu yazıtlarında, sonu -ani, -eni, -ini, -hini, -hene, -yeni ile biten yer isimlerinden bazılarının günümüzde de aynı alanlarda biraz değişime uğramış şekillerde mevcudiyetlerini muhafaza ediyor olmaları anlamlıdır. Bize göre, Hini adı da antik çağdan kalma isimlerden biridir.

Hani ilçesinin kadim ismi olan Hini şekli, sonraki devirlerde bölgeye hâkim olan devletler/hanedanlar tarafından da aynen kullanılmaya devam edilmiştir. Örneğin Diyarbakır şehrini başkent yapan Akkoyunlu Türkmen Devleti'nin bölgedeki hâkimiyeti (1401-1507) döneminde, Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan'ın (1423 yılında Ergani'nin Killeş [yeni adı: Şölen] köyünde doğmuştur) emriyle, her sancak ve nahiyeye için birer kanunname/yasa hazırlandı. Hini (Hani) için de "Kanunnâme-i Hini" (Hini Yasası) hazırlanıp uygulandı. Kentin 1515'te Osmanlı devletine bağlanmasından sonra, aynı kanun yeniden tanzim edilip "Kanunnâme-i Nâhiye-i Hini" (Hini Nâhiyesi Yasası) adıyla yürürlüğe konuldu. 1518 tarihli Amid Sancağı (Diyarbakır) Mufassal Tahrir Defteri'nde de, bölge "Nâhiye-i Hini" şeklinde kayıt altına alınmış ve Osmanlı dönemi resmi yazışmalarında da hep böyle anılmıştır.

Nihayet, daha önce de ifade ettiğimiz üzere, Cumhuriyet dönemine geçildiğinde, Türkiye genelindeki yer isimleri değişikliğine ilişkin çıkarılan yasa kapsamında yapılan yeni düzenleme ile ilçenin ismi "Hani" olarak kabul edilmiştir.

Hani Tarihçesi

Hani ilçesi sınırları dâhilinde ve yakın çevresinde

mevcudiyeti tespit edilen antik uygarlıklara ait tarihi eserler ve arkeolojik buluntular, Hani tarihinin çok eski çağlara dayandığının somut delilleri olarak günümüzde de varlıklarını korumaktadır. Bu itibarla, Hani tarihi irdelenirken, hiç şüphesiz bunun komşu kentlerin tarihleriyle birlikte değerlendirilmesi lüzumu hâsıl olmaktadır.

Bugünkü mevcut bilgilere göre, Hani'nin kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, yörenin ilk yerleşimcilerinin Hurriler olduğu yaygın bir görüştür.

Diyarbakır ve çevresinin ilk medeni halkı olduğu varsayılan Hurrilere, ilk önce M.Ö. 3. binin son çeyreğinde Güneydoğu Anadolu'da rastlanmaktadır. Hurri diline ait en eski yazılı belge ise M.Ö. 2300 yıllarına ait olup, Mardin'in güneyinde bulunan Urkis şehrinde bir tapınağın kurulması ile ilgilidir ve şimdi Paris'teki Louvre Müzesi'nde saklanmaktadır. Bugünkü Ortadoğu dillerinden hiçbiri ile ortak yönü bulunmadığı belirtilen Hurri dilinin esrarı hâlâ çözülebilmemiş değildir.

Ünlü Arkeolog Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, bazı yabancı tarihçi ve dilbilimcilerin konuya ilişkin çalışmalarına da atıfta bulunarak, Hurri dili hakkında; "Hurrice eski Önasya dünyasının en ilginç dillerinden biridir. Hint-Avrupalı ve Semitik [Sami] dillerle hiçbir ilgisi olmayıp, ön takılarla kurulan Hattice [Etice/Hititçe]'den de tamamiyle ayrıdır. Hurricenin başlıca özelliği, dil yapısının arkaya takılan eklemelerle oluşturulmasıdır. Ancak Hurrice, diğer bilinen eklemeli dillerden hiçbiri ile de yakınlık göstermez. Urartuların dili de Hurricenin devamından başka bir şey değildir." şeklinde dikkat çekici tespitlerde bulunmuştur.

Son yıllarda, özellikle bazı siyasi çevrelerce, herhangi bir kanıt da ortaya konulmadan, bölgenin ilk yerleşimcileri olan Hurrilerin, "Kürtlerin ataları oldukları" yönünde ileri sürülen iddianın bilimsel hiçbir dayanağı bulunmamaktadır.

(Devam edecek)

ZAZACA ve GORANCA

Zaza ve Zazaca üzerine yapılan araştırma ve çalışmaların neredeyse tamamını Avrupalı ve yabancı bilim insanları tarafından yapılmıştır. Peki Zazalar ne yapıyordu? Birilerinin çıkarları ve amaçları için tabiri caizse eşek gibi çalışıp kendini paralıyordu. Bu nedenle kendi dilini kimliğini tarihini araştırmaya vakit bulamıyordu ne yazık ki. Biz de tarihimizi elin yabancısından öğrenmeye çalışacağız. Avrupa'da 1972 yılında çıkan 'A Panorama of Indo-European Languages' kitabını Prof. W. B. Lockwood yazmıştır. Kitabın 243-244. sayfasında Gorani and Zaza başlığı altındaki paragrafta önemli bilgiler bulunmaktadır.

İrancanın kuzeybatı diyalektlerinin büyük bir kısmı XI. Yüzyılda bu bölgeye akın eden Azeri veya Azerbeycani denilen bir nevi Türk dili tarafından kuşatıldılar. Bu dil XVI. yüzyıla değin yerli İran dillerinin etkisi altına alarak gerilettiler Hazar Denizi kıyıların çok az bir bölümü bu etkinin dışında kaldı. Bu kuzeybatı diyalektlerinin iki tanesi bugün o eski bölgelerinin dışında varlıklarını sürdürmektedir: Goranca ve Zazaca. Goranlar güneye göç ettiler. Dilleri epeyce azalmış konuşmacı Kırmanşah yakınlarında bugün hala konuşulmaktadır. Bir gizli

tarikatin dili olarak Goranca bir zamanlar oldukça yaygın bir edebiyat dili durumuna gelmişti. Oysa bugün bir diyalekt düzeyine düşmüştür...

Doğu Türkiye Kürtler arasında küçük topluluklar halinde yaşayan Zazalar, Hazar Denizinin güney kıyılarındaki Deylemistan'dan göç edenlerin devamıdır ve bunlarının bir bölümü atalarının dilini günümüze kadar koruyabilmişlerdir. Kendileri bu dile Dimli demektedir. Bu dil neredeyse tamamıyla yazısızdır.

Bir gerçekle daha karşılaşılıyor. Kürt teorisyenlerin ürettiği 'Goranlar Kürt'tür, Gorance Kürt lehçesidir' iddiasının bilimsel bir gerçekliğinin olmadığı gerçeğiyle tanışıyoruz.. Ortadoğu coğrafyasında yaşayıp belli bir ulus ve millet bilincinden yoksun tüm halkları Kürt Kimliği etiketi yapıştırmak kültürel soykırım, etnik devşirme, milletleri inkardır. Ve bunu Kürt aydın yazar tarihçi Araştırmacılar bu işe soyunmuş durumda. . Kürt ulusalcığı için gerekli olan bir milli görev gibi her ırkı dili Kürtleştirme çabası içine giriyorlar.

Millet devşirerek Kürt nüfusunu ve nüfuzunu artırmaya çalışmak bir amaç haline gelmiştir.

Ali pironj

DAÊ WELAT BI XIRABE

Ez veşao zimîstani
Rez u baxçey bi xopani
Pêro gînay pîro bani
Daê welat bi xirabe

Kêverê ma kilit mendi
Ne veyve mend, ne govendi
La u laseri bi bendi
Daê welat bi xirabe

Keyê ma bi vit u vîla
Ne adir mend, ne ju çîla
Hîni rojê ma şî awan
Daê welat bi xirabe..

Şiir: Yücel Eşşizoğlu

SASANI DEVLETİ ve ZAZALAR

Sasani devletinin Zazalarla olan bağı tüm tarihi tahribatlara ve gizlemelere rağmen alenen ortadadır. Zaten Sasani halkının Aryani bir halk olduğu su götürmez bir gerçektir. Sasani devlet kurucusunun dedesi olan Zazan'dan "Sasani" isminin oluştuğunu bütün tarihçiler artık saklayamamaktadırlar.

Bu konuda edindiğimiz bilgileri sizlere hiçbir ekleme yapmadan aynen aktarıyoruz;

"Sasani hanedanı, 3. yüzyıl başlarında bugünkü İran'ın Persis eyaletinin hükümdarlığını ele geçiren tanrıça Anahita'yı takibeden rahiplerin soyundan gelen I. Ardeşir tarafından Persis'te (Pars ya da Fars

vilayeti) Istakhr şehrinde kurulmuştur.

Babası Babak (Papag) (Papak ve Babak diye de okunur), ilk başlarda küçük bir şehir olan Kheir'in yöneticisiydi. 205'te Bazrangidler'in son kralı olan Gocihr'i tahttan indirmeyi başararak kendini yeni hükümdar olarak ilan etti. Bazrangidler, Partlara (Arşaklılara) bağlı olarak Persis'in yerel yöneticiliğini yapıyorlardı. Annesi Rodhagh, Peris eyalet valisinin kızıydı.

Sasani ismi I. Ardeşir'in baba tarafından dedesi olan Sasan(Zazan)'dan gelir. Zazan, Anahita Tapınağı'nın başrahibiydi."

Kaynak: Zarinkoob, wikipedia, tarih.gen.tr

ZAZANAY RÊ MEKTUB ESTO

Zazana dergisi elimde. Şükür kavuşturana. Hem de şimdiye kadar çıkan 8 sayısı birden. Elhamdulillah. Boğazım düğümlendi, gözlerim yaşardı. Heyecanımı anlatamam. Vesile olanlardan Allah razı olsun. Çıktıkları bu yolda ve çıkacakları bütün yollarda Mevlam ayaklarını taşa değdirmesin. Gönüllerinde nur, yüreklerinde heyecan eksilmesin.

Zaza milletinin cömertliği sayfalardan adeta taşmakta. Yazıların yürekten döküldüğü, dökülen yüreklerin kocaman olduğu belli. Hemen hissettiriyor kendini. Her satırda onların heyecanını yasayabiliyorsunuz. Görseller de her birimizin bam teline dokunan karelerden. Sadece Zazaların değil, Anadolu coğrafyasında yaşayan her bireyin kendinden bir şeyler bulabildiği mistik, otantik resimler. Ne diyeyim 41 kere maşallah.

Yüzde 90'ı doğduğu topraklardan uzak olan, ömrü hep gurbette geçmiş milletimizin memleket hasreti ile birlikte adını koyamadığımız ama her daim içimizde hissettiğimiz bir boşluk vardı. Hayatımızda bir şey eksikti sanki ama neydi bilemiyor, bilemediğimiz için de o boşluğu dolduramıyorduk. Sayın Abdulkadir Büyüksayar vesilesi ile facebook'ta Zazana Dergisi sayfası ile karşılaşınca bulmacanın parçasını buldum ve cuk diye oturdu o boşluğa. Bizde eksik olan kendimize ait (dilimize, kültürümüze, tarihimize) bir basın yayın aracının, görsel işitsel medya kanalının olmamasıydı. Abdulkadir Büyüksayar beyin deymi ile milletimiz bu tür şeylere açtı. Gördüğümüz, izlediğimiz, dinlediğimiz, okuduğumuz,

kullandığımız hiç bir televizyon, gazete, dergi, kitap bizi doydurmuyordu çünkü bizim damak tadımız yoktu. Bizim dilimiz, kültürümüz, tarihimiz gizli bir hazineydi ve hiç birimiz o hazineyi bulmak çıkarmak için bir gayret sarf etmiyordu. Herkes başka birilerinin bu ise el atmasını bekliyordu lakin o birileri bir türlü çıkmıyordu. Dilimiz, kültürümüz, tarihimiz günden güne eriyip yok oluyor, hazinemiz avuçlarımızdan kayıyordu. Görüyorduk fakat bir şey de yapmıyorduk. Sanki uyuyorduk ve hala birilerini beklemeye devam ediyorduk.

Nihayet gözümüz aydın. Beklenen o kahraman yiğitler geldiler. O gizli hazinemizin haritasının gözümüzün önüne serdiler. Simdi bize düşen onlara destek olmak. Destek olamayanlarımız bari köstek olmasınlar. Güneşleri kendilerinin olsun, yeter ki gölge etmesinler. Beğenmeyenlerimiz, eksik ve yetersiz bulanlarımız, neden benim değil onun Zazacası diyenlerimiz ve eleştirenlerimize biz de buyurun siz yapın sevgili kardeşlerimiz diyeceğiz. Bu güzel kardeşlerimiz öncülük etmişler, bu işe girişmişler. (Profesyonellere de taş çıkartmışlar) Beğensek de beğenmesek de bu çorba bizim. Tuzu az, acısı çok olsa da biz bunu içeceğiz. Allah'ın bize helal kıldığı nimet bu.

Dolayısı ile her birimiz imkanlarımız çerçevesinde bir şeyler yapacak, dergimizi eşimize dostumuza tanıtacağız. Ulaşamadığı yerlere ulaştıracağız. Bu yiğitlerin altına girdikleri yükün bir köşesinden tutacağız ve Allah'ın izni ile el birliği ile dilimizi, kültürümüzü, tarihimizi hep beraber ayağa kaldıracacağız. Selametle.

ZAZA GENÇLİĞİ

ZAZA GENÇLİĞİ

İnsan hayatının en üretken evresi olan gençlik, toplumlari değiştiren ve dönüştüren önemli bir faktördür. Bu anlamda gençliğin yükleneceği misyonun, Zaza halkı için ne anlama geldiğini, her Zaza genci doğru okumalıdır. Gençlik bulunduğu her alanda (Üniversite, Okul, iş vb.) kendi örgütlenmesini ortaya çıkarabilmeli ve sahip olduğu hareket kabiliyeti ile Zaza halkının varoluş mücadelesine gereken katkıyı sunmalıdır. Yaşanan uzun bir zihinsel erozyon sonrası, yaşam adına yeni bir zemin oluşturmak ve bu zemin üzerinden, geleceği sağlıklı bir şekilde inşa etmek durumundayız.

Geleceğin inşaası için, gençliğin sahip olduğu enerji potansiyeline, mutlaka ihtiyaç vardır. Yapamam, yeterli değilim, zamanı değil, gibi düşünceler gençliğin sahip olduğu yenilikçi, hızlı değişen ve dönüşebilen özelliklerine terstir. Yaşadığınız ortamda yalnız veya bir kaç kişide olabilirsiniz, iletişimin inanılmaz boyutlara ulaştığı çağımızda, bu olanakları pozitif anlamda kullanarak, Zaza halkının ihtiyaçı olan enerjiyi ortaya çıkarabilirsiniz.

Unutmayınız! **“Zamanı iyi okuyanlar, çağının sihirli değneğini elinde bulundururlar,”** Uzun yıllardır birikmiş sorunları çözmek, kolay olmadığı gibi imkansızda değildir. Bu sorunları çözmek, yeni bir söylem ve savunma alanı yaratmak, elbette tek başına gençliğin görevi değildir. Zaza aydınları da gençliğin ufkunu açacak teoriler sunmalı ve sahip oldukları tecrübeleri doğru aktararak, gençliğe yön verebilmelidirler.

Alman Matematikçi ve Filozof G. Willhem Leibniz'in gençliğin yönetilmesine dair sözleri, gençliğin toplumda ki yerini anlamamıza ışık tutar niteliktedir. “Gençliği iyi yöneten, insanlığı iyi yönetir” Zaza halkının varoluş mücadelesinde yer alan ve sayıları her gün biraz daha artan, umut verici bir Zaza gençliği bulunmaktadır.

Zaza gençliği içinde bulunduğu karanlığı, sahip olduğu hızlı değişim ve dönüşüm kabiliyeti ile aydınlığa dönüştürebilecek potansiyele sahiptir. Bu anlamda, her Zaza genci tarihin kendisine yüklediği misyonu sahiplenmeli ve sahip olduğu gücün bilincinde olmalıdır. Zaza Halkı Tarihsel ilerleyişini, bir çok olumsuzluklara rağmen günümüze kadar sürdürebilmiş ve kadim Anadolu sofrasında “Ez zi esta” diyebilmiştir.

Zaza gençliğinin, ortaya çıkaracağı enerji ile bu ilerleyiş nice yüzyıllar da devam edecektir. Sayısız olumsuzluklar yaşamış halkımızın, bugün diri bir şekilde ayakta durabilmesinin kaynağı, kuşkusuz mucizemiz olan Anadilimiz Zazaca’dır. “Her halk Tarihin yoğurduğu hamurun eseridir ve bu hamurun mayası da dildir.” Her Zaza genci, bir çok alanda kendini geliştirmesi gerektiği gibi, Zazaca okuma, yazma konusunda da kendini geliştirmelidir. Zaza gençliği Her türlü inkar ve imha politikasına karşı durmalı. Zaza halkının dili ve kimliği ile özgürce yaşayabilmesi için mücadele etmelidir.

Ali Meymandar

Abas Tekin ile TİYATRO ÜZERİNE

Zazana: Sayın Abas Tekin, kendinizden kısaca bahsedermisiniz?

Abas Tekin: Adıyaman ilinin Gerger ilçesine bağlı Tilo (Gölyurt) köyünde, dokuz çocuklu bir ailenin en küçüğü olarak dünyaya geldim. 13 – 14 yaşlarına kadar köyde kaldım. Sonrasında üç yıllık bir Antalya maceram oldu ve daha sonra da bütün dünyamı değiştiren İstanbul'a geldim.

Zazana: Genelde Zazalar ses sanatçısı olmak isterken, sizin Tiyatro sanatına ilginiz nerden geliyor?

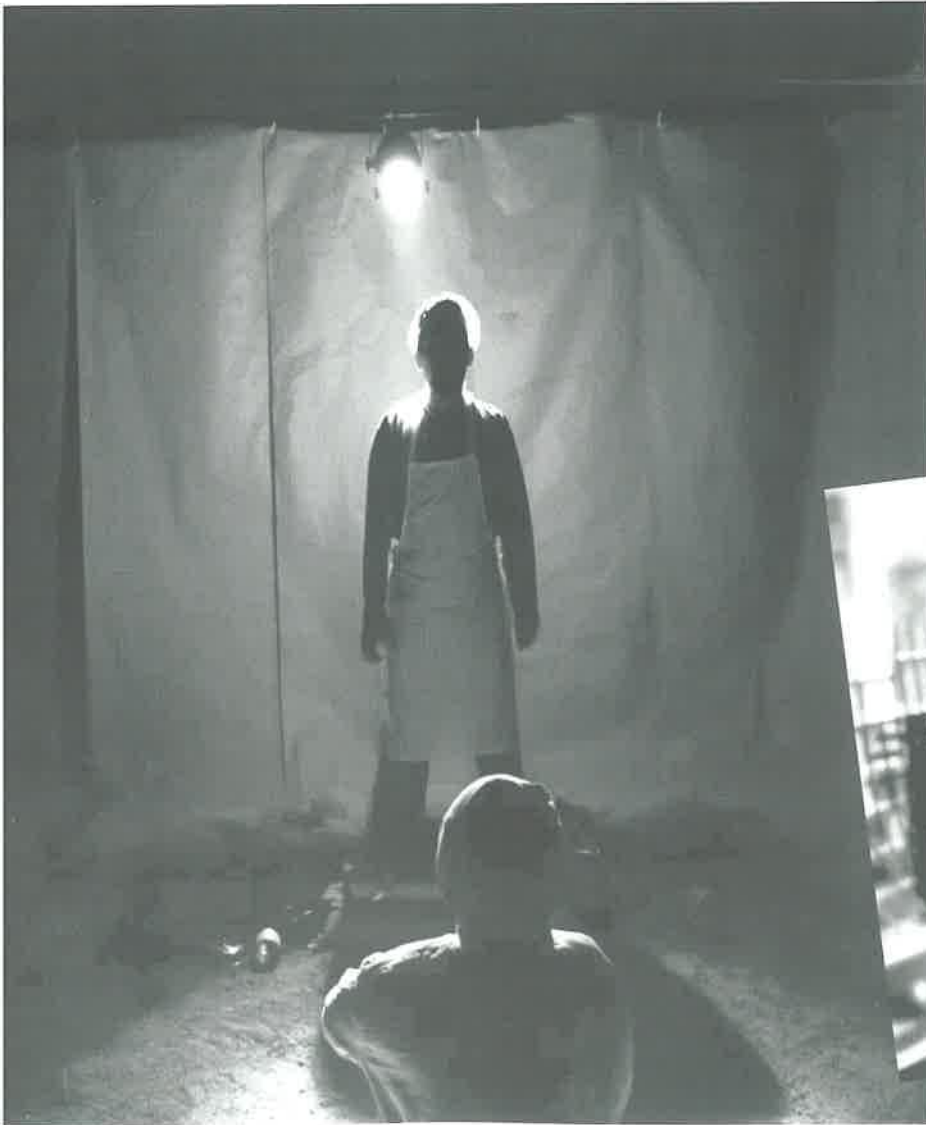
Abas Tekin: Rahmetli babam gençliğinde Adana'da bir açık hava sinemasının kantininde çalışmış. Orada yapılan gösterimlerden, gala gecelerinden ve film ekiplerinin söyleşilerinden bahsedirdi. Sanırım sanat

tutkusunu o dönem enjekte edildi vücuduma ve bir daha da çıkmadı. Daha sonraları amatör olarak tiyatroyla ilgilenmeye başladım ve bir süre sonra amatör ilginin bana yetmediğini ve artık bu işi profesyonel olarak yapmam gerektiğini düşündüm ve amacıma ulaştım...

Zazana: Sizce Zaza halkının, diğer halklar gibi Tiyatroya ilgisi var mıdır?

Abas Tekin: Maalesef bu konu hakkında konuşmak çok zor. Çünkü henüz ciddi anlamda Zazaca yapılmış pek çalışma yok. Ama bence halk müziğe, sinemaya, edebiyata nasıl ilgi duyuyorsa Tiyatroya da mutlaka ilgi duyar. Yeter ki zazaca tiyatro yapan birileri olsun. ►

Zazana: Sizce Zaza dili Tiyatroya uygun mudur?

Abas Tekin: Zazacanın Tiyatroya ne kadar uygun bir dil olduğunu yaptığım bazı çalışmalar sırasında farkettim. Bu dilin kaybolmaması için elimizi taşın altına koyup çalışmamız gerekiyor.

Bazı klasik eserlerden bir takım parçaları Zazacaya çevirdim. Kendi çapımda yaptığım bu çeviriler sırasında ne kadar zengin ve sanata çok yatkın bir dil olduğunu bir kez daha gördüm.

Zazana: Zazaca Tiyatro için herhangi bir projeniz var mıdır?

Abas Tekin: Şuan aslında çalıştığım bir proje var ancak tam netleşmediği için hakkında bir şeyler söylemem pek doğru olmaz. Ama şunu söyleyebilirim ki nefesim yettiği kadar Zazaca çalışmalar yapacağım...

Zazana: Zaza dilinde Tiyatro, Zazacanın gelişmesi için nasıl bir etki yapar?

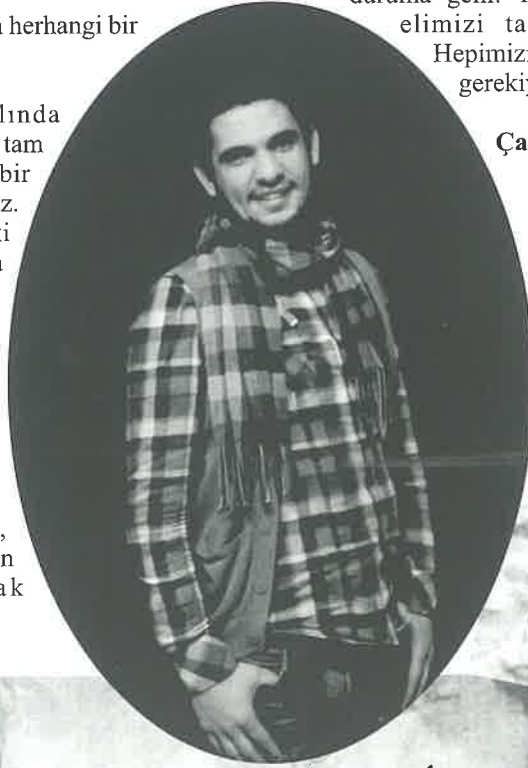
Abas Tekin: Çok büyük bir etki yapar. Düşünsenize İngiliz Shakspear'ın, Fransız Moliere'in, Rus Dostoyevski'nin, Çehovun eserlerinin Zazaca olarak

oynandığını. Kültür ve Sanat alanı bakımından kesinlikle Zazacaya çok şey katar Tiyatro...

Zazana: Bize değerli zamanınızı ayırıp röportajda bulunduğunuz ve değerli bilgileri bizimle paylaştığınız için size teşekkür ederiz. İnşallah bir gün Zaza coğrafyasında Zazaca tiyatro yaygın duruma getirirsiniz.

Abas Tekin: Asıl ben teşekkür ederim bu güzel röportaj için. Evet İnşallah Zazaca tiyatro yaygın bir duruma gelir. Tek temennimiz ancak bunun içinde elimizi taşın altına koymamız gerekiyor. Hepimizin çalışması hem de çok çalışması gerekiyor.

Anton Çehov'un dediği gibi 'Bizi Çalışmak kurtarır...'

savAşçı

Askerden Annesine Zazaca mektup...

Goné mı maya mı,
Ino nuşte, çend serra dıma toré
nuştéyê mino siftino. Hasreté to mıdı inday
zafo ke qal zi pel zi qim nékeni. Labelé tewr
çetın polé ini gurwi bériyeya. Xüra ay zi
nébo heme çi rınd beno.

Ay roco ke hewné mı bi raştikén ay roc
yeno mı vir hema sek vızér bo. Mı wertey
şewi to hewnra hüwayışi reyra werızınabi.
Ezo zerrewêşeyra firayné...la hema tiyê
çimondé todı jew teers ew zerrewêşeya
şıktaye asayné. Maya mı, goniya mı, him
piyé mı him eşqé mino siftın... Girvazeya mı
kemi kerdışré teersa zerdé xo, xo limiten
maya mı. Xo semedé min u waya mı ré him
may him zi piy to kerd ew to çırray ma ré
kemiyye nénawit. Homa to ma ser ra kemi
néko. Kemiyye to ma nénawno.

Maya mı, nabéné toyo veyvek da to
senino? Ge ge yeno hında to? Heskerdışé to
vatişi reyra néqedénena. Mı inday bériya
yazi kerda kı mevaji... Homa qısmet biko
aşma wesaro wertiyid ma ino nişon zi virazi
ay waxt ma jew keyeyo pil beni. Cayé
xebatta mıdı jew keye ma péro piya deküwi
hınya weş beno. Ay waxt ma veyve zi
virazise gonweşey ra véşi ma ko hıdı çi
bıwazi...

Roşnaya çimondémı waya mın u
zomay mı senini, weşi bi mela(boka)? Ezo
dı'o keno wa jew leyiro weş Homa bıdo yın.
Key madı comırd némendi zomay ma pilé
mawo, yo yeno keynek wazeno ezo iniré zi
zaf hüweno. Ezo veyneno kı zaf weş beno.

Tiyé mı bıpersa ezo zaf weşo. Miré
ıncadı zaf weş hewnéni. Timu mı di'ey kerdı;
"Ya Rabbi mı merdimandé xaseko ré raşt
biyari" mı va... Beyliyoke ezo Homaydé xodı
raştokı umbazé erciyayey raşté mı amey.
Umbazé mı pére to ré silom keni. Homa ré
zaf şıkir ke ıncadı pilé ma zi, ma ré zaf weş
muamele keni. Pére zi peyniyid ma ré beni
gon u qessıba.

Manay heyatté mı, mı çırray meraq
mek. Şıma weşbi mı ré beso. Ez ewtadı
bériyye da şımara véşi zaf weşo. Homa
qısmet biko nızdiyid ma piya beni. Ezo tora
zaf heskeno(sineno).

Emaneté Homay bı.
Lacé to...

BEHİSTUN YAZITLARINDA

GEÇEN ZAZANA İSMİ

GİRİŞ:

Darius'un ünvanı ve imparatorluğunun genişliği.

(1) ben darius, büyük kral, krallar kralı, pers kralı, ülkeler kralı, hystaspes'in oğlu, arsames'in torunu, achaemenid. .

(2) kral darius: babam hystaspes'tir, hystaspes'in babası arsames, arsames'in babası ariaramnes, ariaramnes'in babası teispes, teispes'in babası achaemenestir. .

(3) kral darius: bu yüzden achaemenid deriz; antik çağlardan beri hep asillüğimizi koruduk; eskiden beri hanedanımız soyludur. .

(4) kral darius: benden önce hanedanımdan sekiz kral çıktı, ben dokuzuncuyum. ard arda 9 kere kral olduk. .

(5) kral darius: ahuramazda'nın lütfuyla kral benim, ahuramazda bu krallığı bana teslim etti. .

(6) kral darius: bunlar bana bağlı olan ülkeler, ve ahuramazda'nın lütfuyla ben onların kralı oldum; pers diyarı, elam, babil, asur, arabistan, mısır, deniz kenarındaki ülkeler, litya, yunanistan(makendonyalılara denk gelen yauna takabara), media, ermenistan(urartuların bir dalı), kapadokya, part krallığı, drangiana(zraka), arya, chorasmia, bactria, sogdia, gandhara, iskitler, sattagydia, arachosia ve makalar; bütün bu 23 diyar. .

(7) kral darius: bunlar bana bağlı olan ülkeler; ahuramazda'nın lütfuyla onlar bana tabi oldular, bana hürmetlerini sundular. benim onlara verdiğim her emir, gece veya gündüz, onlar tarafından yerine getirilir. .

(8) kral darius: bu diyarlarda, her kim olursa olsun eğer dost ise, emin olsun ki korunmaktadır, her kim düşman ise bilsin ki tümüyle yok edilecektir. ahuramazda'nın yardımıyla, bu diyarlarda benim kanunlarım hüküm sürer ve onlara emrettiğim her şey emredildiği gibi yapılır. .

(9) kral darius: ahuramazda bana bu imparatorluğu başlattı. ben bu imparatorluğu elde edene kadar, ahuramazda bana yardım bahşetti; ve ahuramazdanın yardımıyla da ben bu imparatorluğu elimde tutacağım. smerdis'in öldürülmesi ve mecusu gaumata darbesi. .

(10) kral darius: şunlar ki ben kral olduktan sonra benim tarafımdan yapılan şeyler. cyrus'un cambyses adındaki bir oğlu, hanedanımdan biri, benden önce kraldı. cambyses'in, kendisiyle aynı anneden ve aynı babadan olma smerdis adında bir kardeşi vardı. sonra, cambyses smerdisi öldürdü. cambyses smerdis'i öldürdüğünde, smerdis'in öldürüldüğü halk tarafından bilinmiyordu. bunun üzerine, cambyses mısır'a gitti. cambyses mısır'a gittiğinde, insanlar ona düşman kesildiler ve iran'da, media'da ve diğer illerde de olmak

üzere her yerde söylentiler çıkmaya başladı. .

(11) kral darius: sonraları, paishiyauvada'da, arakadrsi adı verilen dağda bir ayaklanma başlatan, gaumata adında mecusu bir adam vardı. viyaxana ayının on dördüncü gününde(m.ö. 11 mart 522) isyan etti. insanlara yalanlar söyleyerek şöyle dedi:' ben smerdis'im, cyrus'un oğlu, cambyses'in kardeşi.' sonra isyan eden bütün insanlar, hatta iran'daki, media'daki ve diğer illerden cambyses yanlısı birçok kişi onun saflarına katıldı. krallığı ele geçirdi; garmapada ayının dokuzuncu gününde(m.ö.1 haziran 522) krallığa zorla el koydu. sonraları; cambyses doğal sebeplerden ötürü öldü.

(12) kral darius: mecusu gaumata'nın cambyses'in elinden zorla aldığı krallık, her zaman bizim hanedanımıza ait olmuştur. mecusu gaumata, cambyses'in acemistanını ve media'sını ve diğer illeri ele geçirdikten sonra nasıl isterse öyle davrandı. kral oldu. darius gaumata'yı öldürür ve krallığı yeniden kurar. .

(13) kral darius: bizim kendi hanedanımızdan ne bir pers'ne de bir mede, krallığı mecusu gaumata'nın elinden alacak hiçbir erkek yoktu. insanlar ondan çok korkuyorlardı, çünkü gerçek smerdis'i bilen birçok kişiyi öldürmüştü. 'benim cyrus'un oğlu smerdis olmadığını bilemezler' deyip bu sebeple onları katlediyordu. ben gelene kadar, mecusu gaumata'ya karşı bir hareket başlatmaya cüret edebilen kimse yoktu. sonra ben ahuramazda'ya dua ettim; ahuramazda bana yardım etti. bagayadis ayının onuncu gününde(m.ö. 29 eylül 522), ben, birkaç adamla birlikte mecusu gaumata'yı ve onun yandaşı olan önde gelen insanları öldürdüm. sikayauvatis adındaki kalede, media'daki nisaia adı verilen bölgede, onu öldürdüm ve krallığını ele geçirdim. ahuramazda'nın yardımıyla kral oldum; ahuramazda bana bu krallığı başlattı. .

(14) kral darius: bizim ailemizden alınan krallığı ben geri getirdim ve onu kendi temelleri üzerinde tekrar kurdum. mecusu gaumata'nın yıktığı tapınakları, insanlar için tekrar yaptım, ve mecusu gaumata'nın ortadan kaldırdığı otlak alanlarını, hayvan sürülerini ve konutları, evleri tekrar yaptım. halkımı yerlerine yerleştirdim, pers halkını, media halkını ve diğer illerdekileri.yok edilenleri tekrar yaptım, tıpkı eski günlerde olduğu gibi. bunu ahuramazda'nın yardımıyla yaptım, hanedanımızı eski günlerdeki haline getirebilmek için çabaladım; ben çalıştım ve ahuramazda'nın yardımıyla, bundan böyle mecusu gaumata artık bizim yuvamıza sahip değil. .

(15) kral darius: bunlar ben kral olduktan sonra yaptıklarımdı. elamlı assina ve babilli nidintu-bel isyanları .

(16) kral darius: ben mecusu gaumata'yı öldürdükten sonra

ESTERÉY MA

E hema ya new ya zi des serri bi. Dewa ma di wexto ko biyé amnan, seré amnan di aşmé heziran ra heta peyniyé heluni mîlet şiyénı koyan. Semedé ko dew di vaşo puş némendé heywané xo ew kumé xo baré heran kerdé ew şiyén koyan. Koyi heryewi zi cayékedebi. Waré M'emi waré/koyi ma u key 'ema mı bi. Ma şiyé 'ewili/tewr veri xém u komê xo agirewté.

Emkeyna/keyneyênda mı bi, nama cay Safila bi. Gurey mın u Safila şıwaneti bi.. Ma seré sebay/sodiri bızı berdé yavan/gemı çeréné ew hele di qandé ditişı ardén béri. Ma ama/hıma bızı dité u helê şanı réné berdén yavan. Rocék ez u Safila ma bizé xo berdi yavan miyané çıman u mılana kerdı amari u ma nişti ro/roniştı heftok/pancok kay kerdı. Ma zaf kay kerdı, ma hınu kay kerdı bi kı wext séni ravért ma qet fam nékerdı bi. Wexté ko ma wiştéwı xoser, dor u veré xo ewné hebék bıza ma nêeysena. Roc amow miyani 'ezmani/azmini. Wexté heli rew ravérdo.

Ma tiya anyé/ewnay haca anyé,de' çik nêeyseno. Hiçék baducu/bahdê cu di heb merdim asparé kantirané xo rayéra şiné ver bı koyé xo. Mı veynda cı; mı va; keko oğır bo şımarı. O la ze şıma cerdı amey qe şıma bizé ma niyédi? İnan va: Bizé şıma hemı hiné mılané bininana biyé vıla u amari. Mı perékera Safila perékera ma vazd da şı bizé xo hemı péresnay ew ma berdé resnay cay waran. Ma şı ger ma é ma zi ho koné ma dıma. Wext xeylê bıbı erey, hema vac nizdi 'esri bi.

Aya ko ze ami feké dadiyané ma, ma ra vat. Badu cu reyna zerriyé inan bı ma socya/véşya. Ma biné xéman di nan u doyé xo werdı. Helé şanı réné ma bizé xo berdi yavan. Yavané ma hemı mıli u royı bi. Çımé zaf bi, é çıman di centır, kekik, punı zehf bi. Sewbin/zobin zi gun zaf bi. Heywané ma bı çiyé hınayını mirdi werdé ew pé biyé zıxm/goz. Helé şanı zi ma bizé xo kerdı mirdi ew ma ardi waran. Şan di veré xéme di teberé çaya niviné ma maa ma gedan kerdé ra. Ma oca kewté ra. A şew réné ma kewti miyané nivini ow ezman di ma ro esteran anyé/ewné.

Ez u Safila ma anyé/ewnay yewbini ra u tiqtıqi gına ma ro. Safila vat: Salıh, tı zané né esteré esté ya fené bızané mayé ze eyro bi bi vıla fené bızané ma biyé vıla. Go kam bırıno pé. Ez anya wa Safila ra ow ma piya heway. O roc ra pey ma qey heywaniya, şıwaneti di bizé xo bereday néverdé ew ma beredayi nékerdê.

Nuştoğ: Cihaddin Şeker

Not:

Hel: Yazın sıcağında hayvanları yatırma işi.

Vardiye: Yarım gün.

Bêri: Süt sağma işi.

Mil: Dağın her iki yanında oluşan dereler arası sırt.

Amar: Yayılma.

Bereday: Başıboş, işsiz, aylak.

Zıxm/goz/gewz: Güçlü, kuvvetli

ZAZACA - KÜRTÇE - TÜRKÇE

KARŞILAŞTIRMALAR

Zazaca, Hint-Avrupa dilleri içindeki İrani dillerden biridir. Yaklaşık 40 civarında olan İrani (Fars, Beluc, Kürt, Tacik, Paraçi, Ermeni, Semnani, Herzendi, Sengeseri, Lek, Lor, Taliş, Tat, Gilek, Oset...vs) diller arasında en çok konuşulan Farsça ve Beluc dilleri olduğu bilinmektedir.

İrani diller arasında önemli ölçüde sözcük benzerlikleri bulunmaktadır. Ama bu benzerlik, birinin diğerinin lehçesi veya şivesi olduğunu kesinlikle göstermez!

Zaza dili ile Kürtçe arasındaki bazı ortak/benzer kelimelere bakarak Zazaca'yı "Kürtçe'nin lehçesi!!" olarak göstermeye ve bunu temelsiz iddialarla herkesi inandırmaya çalışanlar, aynı sözcüklerin Farsça dahil diğer İrani dillerde de elbette biliyorlar. Ama politik amaçları uğruna bilimsel gerçekleri çarpıtmaktan da geri durmuyorlar ne yazık ki...

Türkçe	Zazaca	Kürtçe
Kız	Keynek	Keçık/qız
Arkadaş	Umbaz	Heval
Çiğer	Qessıba	Kezeb
Kalp	Zerr	Dıl
Islak	Hi	Şıl
Bekle	Vındı	Bıse
Gitti	Şı	Çu
Keklik	Zerenc	Kewık
Kurt	Verg	Gur
Kuş	Mılçık	Çuçık
Tavşan	Arweş/Aroş	Kergi
Tilki	Luy	Rovi
Yap	Vırazı	çeki
Kusmak	Qelbna	Werşand
Gülmek	Hüwayış	Dıkeni
Büyük	Xışn/pil	Mezin
Sakız	Vılince	Benışt
Ağlıyor	Bermenno	Dıgırî
Geliyor	Yeno	Tê
Gecikmek	Erey	Dereng
Öyle	Onaw	Usa
Kızmak	Hêrs	Xeyıdı
Öğrenme	Bonderbı	'Ellımı
Bel	Mone	Pışt
Hepsi	Péro/heme	Gış

ÇÖZÜLMESİ GEREKEN SORUNLARDAN BİRİ DE 'ZAZA' SORUNUDUR!

Seyfan Der Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Açıkbaş Zazalara ve Zaza diline yeteri kadar önem verilmediğini belirterek yazılı bir açıklama yaptı

Açıkbaş yaptığı açıklamada; 'Ülkemizde son bir kaç yıldır başlatılan Türkiye'nin demokratikleşme süreci içerisinde çözülmesi gereken sorunlarından birisi de şüphesiz Zaza Sorunudur. Çok halklı ve çok kültürlü Avrupa ülkelerinde, bilindiği gibi etnik sorunlar demokratik bir anlayışla anayasada, kanuni ve siyasi düzeyde eşitlik ve eşit muamele temelinde bir düzenleme yapılarak nihai ve kalıcı bir çözüme bağlanıp barışçıl ve huzurlu bir ortam oluşturulmuştur.' ifadelerini kullandı.

Açıkbaş sözlerine şöyle devam etti; 'Toplumsal sorunlarını çözemeyen, bunların çözümü için yapılan çalışmaları baskı ve yasaklarla engelleyen ülkeler ise daima ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan geri kalmış, ayrıca haksızlığa uğrayan halklar üzerinden çeşitli art niyetli dış mihraklar bu olumsuz durumu kendi lehleri için kullanmaya çalışmışlardır. Devlet maalesef merhametli yüzünü halkımıza gösterememiş ve bu durum

halkımız arasında devlet meşruiyetine karşı ciddi anlamda güven sarsıntısına sebep olmuştur. Kendini baskı altında hissetmiş bir toplum gerçek anlamda nasıl ilerleyebilir, nasıl gelişebilir ve toplumuna-ülkesine ne kadar faydalı olabilir, bu yetkililerce tartışılmalıdır. Devlet bu tür basit ama halkımız nezdinde çok önemli meseleleri gündemine getirmeli ve hızlı bir şekilde demokratikleşme sürecini devam ettirmelidir. Zaza halkı Türkiye'nin yıllardır bulunduğu iç siyasi gerilimli atmosferinden dolayı bugüne kadar meşru toplumsal örgütlenmesini gerçekleştirilememiş ve kültürel faaliyetlerini bağımsız, özgür, huzurlu bir ortamda gerçekleştirilebilmeyi yakalayamamıştır. Zazaca bir dildir, Zazalar bir halktır Bingöl Üniversitesi, Tunceli Üniversitesi ve Artuklu Üniversitelerinde Zaza diliyle ilgili bölümler açılmış fakat Zazaların tarihi ve Zazacanın kökeni ile ilgili herhangi ciddi çalışmalar içerisine girilmediğini görmekteyiz. ►

Ayrıca Lise düzeyindeki öğrencilerin 12 Şubat, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin ise 19 Şubat'a kadar seçmeli ders seçebileceğini Öğrencilerin ve velilerin seçmeli ders seçimi konusunda da duyarlı olmalarını istiyoruz. Öğrencilerimizin anadillerini öğrenerek yetişmelerini istiyoruz.

Asl olan ve yapılması gereken Zazacanın Zazaların yaşadığı coğrafyada haftada iki ders de olsa zorunlu olarak çocuklarımıza okutulmasıdır ve Zazaca ders öğretmenleri için yeni kadroların açılmasıdır. Zazalar bu ülkenin azınlık halkı da değildir bilakis Anadolumuzun en köklü ve kadim halklarından biridir. Bir halk diliyle tanınır, dili kaybolmuş bir halkın varlığından bahsedilmez Eğer bugünkü çocuklarımız Zazacayı öğrenemezlerse yaklaşık 50 yıl içerisinde dünyada Zazaca konuşan insan sayısında çok ciddi azalmalar olur ve Anadolumuzun en kadim halklarından biri olan

Zazalar dilsiz, benliğini unutmuş, tarihinden bihaber yaşamış ve kültürünü unutarak dünya tarihinden yok olmuş bir halk olacaktır. Aynı zamanda devlet birçok dilde (Trt Türk, Trt Arap, Trt Avaz, Trt Kurdi, Trt World gibi) bazı halkların kırılan gönlünü almak ve dillerin yaşayabilmesi için TRT tv kanalları açmıştır, fakat ne yazık ki Türkiye'nin 3. Kalabalık nüfusuna sahip olan Zazalar için ise herhangi bir devlet destekli TRT tv kanalı açılmamıştır, Tahmini yaklaşık 5-6 milyon nüfusa sahip halkımızın her ay elektrik faturalarında ödediği TRT vergileriyle dahi istenilseydi kolaylıkla Trt Zaza tv'si açılabilirdi. Ama maalesef bu hiçbir zaman yetkililerce düşünülmeğe gerek duyulmamış! SEYFAN DER olarak;

Kamu ve Yerel yöneticilerimizden Zazaca için aşağıdaki taleplerde bulunuyoruz:

- 1-Eski Zazaca yer isimlerinin Mahalle-Sokak-Cadde ve köylerimize resmi olarak verilmesi,
- 2-Çok dilli belediyeçiliğe geçilmesi,
- 3-Belediye Başkanlığının sertifikalı Zazaca kurslar hazırlaması,

4-Seçmeli Zazaca dersler için yeni öğretmenler atanması ve öğrencilerin bu derslere teşvik edilmesi, 5-Bingöl Üniversitesinin Zaza halkı ve diliyle ilgili uluslararası sempozyumlar düzenlemeye kaldığı yerden devam etmesi,

6-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünce Zaza kültürümüzün tanıtımı için her yıl festivaller düzenlenmesi, yıpranmış yıkılmış tarihi eserlerimizin restore edilerek halkımız için bu kıymetli tarihi yerlerin gezi programları ile tanıtılması ve eski Zaza coğrafyasına ait değerli eşyaların sergilenmesi amacıyla Bingöl'de bir müze açılması,

7-Zaza sanatçılarında ve folkloruna maddi-manevi desteklerin sunulması,

8-Cuma günleri şehir merkezinde bulunan herhangi bir camimizde Zazaca vaazların verilmesi,

9-Zazaca ile ilgili açılmış STK'ların faaliyetlerine yardımcı olunması, maddi-manevi olarak desteklenmeleri ve son olarak da;

10-Şehrimizin giriş-çıkışlarına Zazaca karşılamalı-uğurlamalı tabelaların asılması.

Memed Çapan

Müzik hayatına başladığından beri kendi diliyle yol yürümeyi tercih etti. O, kılamlarını hep kendi diliyle söyledi. Birçok sanatçı tarafından seslendirilen eserlerinin bazıları şunlardır:

Dayé Dayé, Duzgın Bava, Çeme Munzırı, Mezela Seyidé mı, Ovacığé Serdé, Xeriv Xeriv, Apo Sileman, Dada Dina Dina, Desım Miré Beso gibi eserler onun müziğimize kazandırdığı unutulmaz eserleridir. Uzun yıllardan beri yurt dışında yaşayan Memed Çapan'ın Türkiye'de yapılacak olan bu ilk konseri, birçok Dersim kurumu ve sanatçıları tarafından, ahd-e vefa olarak desteklenip organize edildi.

Ez zuwané zazayano

Ez zuwané zazayano
ez kolbiza serdé koyano
keso hewna mı nézano
sewbeté mı heni némen

wa wesar berey némano
mı paştiya xo dé kurd u tırko
tirk nehaqo, kurd bébexto
mari mişki la ez werdo

zeré kafo çıqas serdo
sewbeté mı heni némend
wa wesar berey némano
ez kardiyé şefiqano

kal mı buré se ez jahro
dostaré şeker u şamo
düşmen bızano ez kamo
ez sosina é salano

sewbeté mı heni némend
wa wesar berey némano
peramuna mı gürot vergo
rojé şewray çıqas dergo

ma koyana narbık werdo
mı vırazkı lajéké mı
ewro miré zaf serdo
derdé bébaxto ez werdo

sewbeté mı heni némend
wa wesar berey némano
tı helula koyandé berzo
ez seydaré pesandé biro

tirkmana mı mira gürot
mı va ey zalım heni beso
şaré zazayo ,tı mey niyé
heni weyzi besso besso

sewbeté mı némend
wa wesar berey némano

Mustafa KARABULUT

JEW MA RA JEW MOZAN RA

Wextê dî ju dew dî, dî biray benê. Wirna ji aqil ra kemi benê. Birayo gird rojê birardê xoyê werdi rê vano: "Biray mî, na solli weş perey kena u kiloyê cî ji zahf girano, weş kilo kuwena u lepêdê cî kiloyê yeno, tî zanê solli nêbo tamê şamiyan ji nêbeno, qandê coy mîletî heme herinena, ez nêzana na solli koti ra yena, esto se nay karrenê wîni nêbo na hendayê solli do koti ra bêro u dukânan sero biroşiyoyê?" Wexto kî karrêna Ella zano weş ji tepşena u jewî rê heştsey hezar dana, Ez vana ma emserr jew erdê xo solli kerê, ma do pa zahf dewlemendi bê. Birayo werdi vano: "Tî zanê keko, seni vanê wa wîni bo. Nê qerarê xo danê do solli bikarrê, qandê coy şînê suk dî hendê nim keylî solli herinenê u anê kenê zerre." Wextê karrîteni beno, nê gênê benê solli xo karrenê.

Wextê ruwatîşî beno, heme çî ruweno, labirê solli nêruwena u kiho nêbena. Nê pawenê, ha ewro ha meştî a do erdî bin ra serê xo vejo biruwo, gird bo, vilîki bido u solli tepêso, labirê çiyê belî nêbeno. Nê vanê: "Ecêb na solli ma qandê çî nêruwê? Esto çiyê ame erdî bîn u miyan dî toximê cî werdi, qandê coy nêruwê, cinawirî ji fahm kerd kî tamê solli weşo qandê coy ame heme werdi, jewbî qandê çî nêruwê? Emserr serrî weş şî varan ji weş vara, qandê nêruwayîşdê cî qet sedemê cî çîniyo u ma nêvînenê, emserr mihaqaq çiyê qewmîya cî serredî, Homa ganweşey u izin bido serrna ma do fîna bikarrê, ma do zîrarê xoyê emserrî ji serrna vejê." Ma serrna zey emserrî nêkenê u sallme nêverdanê, emserr ma xesimî bî, serrna wextê ruwayîşî, ma do tîfînganê xo bigirê u birê cî verî u bîpawê, ma do nêverdê mêş u mozê ji erdê maya anîşo yanzi sinordê cî ra ravêro, ma xo çareya ji bîvinê ma do panê u bîkîşê. Bena serra binî nê fîna solli karrenê. Wextê kiho biyayenda zerzewatî yeno, hêdî hêdî çî lîz dano u beno kiho.

Nê wirna biray rextanê xo girêdanê, tîfînanê xo erzenê xo qol u danê pîro şînê erdê xoyê solli bîpawê. Resenê erd nêresenê, jewdê cî nakîştî erdî dî, o bin a kîştî cî dî zey eskerana vîndenê u pawenê. A rojî kenê şanî, roja binî kenê şanî, ne çiyê yeno erdî miyan ne ji mahluqedê

Ellay aseno yanzi vînenê. Vanê: "Ewro ji çiyê nêame, esto êyê ma vînenê u ma ra tersenê, qandê coy ninê. Meştî ma do fîna bêrê u nîmite bîpawê." Beno ê meştîrî nê fîna yenê jew na kîştî jew a kîştî pawenê.

A pawîten dî mozê yena jewî çareya anîşena. O kî cî çareya anîştî, destê xoya çareyê xo nişan dano misneno a birardê xo u zekî vajo cinawîro kî yeno solli ma weno, çaredê mîna anîştî, gîştî xo hetê çaredê xoya raşt u tuj keno u misneno birardê xo, zekî vajo tîfîngda xoya weş nişan bigî u berzî çaredê mîna nê cinawîrî bîkîşî! Birayê cî ji hetê çaredê birardê xoya nişan gêno, tetexî anceno u erzeno wertedê çaredê birardê xo dî dano pîro u zey beraniya biray xo dîndano erd. Bahdê teqneyî xeylê paweno, wînenê vengo birardê cî ra nêvîjîyeno u oyo nêluweno, dano pîro şîno serî wînenê kî çî bewîro birayê cî gunî miyan dî mendo. Xo keno çewt birarê xo erdo luneno, wînenê kî cî dî gan nêmendo u merdo. Serredê cî sero vîndeno u vano: "Birayê mî, mînetê xo çîniyo, meraq mekî u xo meqahrî, ma zey pê amey, jew ma ra kewtî, jew zî dîşmenandê mayê gîrdan ra, ma jew inan ra, jew xo ra kîştî u zey pê vîjîyaymî. Wa çîmê to akerdey nêmanê u nêşîrê, a dîni dî rîhat rîhat rakewî, mî heyfê to aqîrotî camerd beno wa zey mî bo, gunîya xo erdo nêverdo u destdî heyfê xo bigîro. Xem çîniyo, No hesaba jew ma ra, jew zî cinawîr mozan ra....

Nuştoğ: Koyo Berz

MÜSLÜMAN BIWAN KUR'AN

«Hemd kena rabbi qey tu ilah çinuw ğeyri tu
Ger ma tepiş emri tu, tu mayr şawitu Kur'an.

Ger ma biwan xu cakı emr Kur'an xu sareki
Şeytunra xu me'hfizki şewo roj biwan Kur'an.

Kur'an benu çilay tırbı biwanu xuyr insanbı
Tu Kur'an bıq xu qelbı tımu tımy biwan Kur'an.

Ez vanu ez Zazawu deza 'heyruny Zazawu
Ez Zazay Siwoniwu Zazawu biwan Kur'an.

Tuyr Zazaki qaly kenu Zazaki tuyr nüsenu
Ez tuyr ha raşt risenu Zazawu biwan Kur'an.

Tuyr çend'heb beytu vanu tı guşi xu mepanu
Vateym rınu rey'hanu mevınu biwan Kur'an.

Pey Kur'an zereyxu dek biwanı pey qelb u fek
Sareyxuki xu piyş mek heme 'hel biwan Kur'an.

Kur'an dı zaf 'alamet herg 'hikmet tedey 'ibret
Kitab 'ilm 'irfan 'izzet 'ibret big biwan Kur'an.

Mevac eyru ney siba gungir nivınden siba
Tu hünıy lewey tırba merg estu biwan Kur'an.

Eyru wexti tu heraw Azrail hey tu dımaw
Azbail hey tu hewaw Müslüman biwan Kur'an.

Kur'an kitabı mawu wı şıfay qelbuny mawu
Guniyun merdur niwu şewo roj biwan Kur'an.

Kur'an 'heqiqet iman Kur'an ı şarti iman
Kur'an 'heqiqet iman 'heqiqi biwan Kur'an.

Biwanu xu vırazı tu xudı mekır qerezi
Qerezra yenu merezi ğafil meb biwan Kur'an.

Emruk zerey Kur'an id xud bâ caw mebi şedid
Adır 'helnenu 'hedid Sa'di xur biwan Kur'an.

Hem na dınyaw a dınyad 'amelkarbu mekır 'inad
'Ezab şedidu hem şeddad şerr ca verd biwan Kur'an.

Emru veri vatu İqra qelbra vac hem qırıkra
Qebulk u vac sari sara bismillah biwan Kur'an.

Vatu ez xalıq tuya tu me'hluq mıni bıq 'heya
'Ameldi mekır réya xu vinkew biwan Kur'an.

Ya rabbi bıdma 'ilmı 'ilm 'alimeyd bıd 'hilmı
Pa bıd ferasetu fēhımi 'alimb u biwan Kur'an.

'İlmi fıkh rızqi dini bewn qaf u 'ha xuyr vini
Bunderb erey mefini babıb bab biwan Kur'an
'İlmik est na dınyadı piru hünıy Kur'an dı
Bunderben kumik wendi tepa mewn biwan Kur'an.

Kumik wend xelesâwu kum niwend xenekâwu
Wehar 'ilm deresâwu mevınu xur biwan Kur'an.

Wenduğ aqılı 'amılı wı iman xud kamılı
'Alemd 'alim şamılı wenduğbu biwan Kur'an.

Mird bîberm destu hawan tu bîwan surey Furqan.
'Halma xalıqra 'eyan zaf merawk bîwan Kur'an.

'Emreytu 'emru qesrı hey bewni surey
'AsrıZereyxud bırıñn 'hesrı 'hesretra bîwan Kur'an.

Kitabéyku bi misal çiqaseyk xoşu delal
Péxember mari heval hey insan bîwan Kur'an.

İmanxud mekır iflas tu bîwan surey İxlas
İman nib çınâ xelas xalısbu bîwan Kur'an.

Geli Zazu 'hemd biki çılkeyk awkı xu rıki
Verba qıbled şır çüki nımacra bîwan Kur'an.

Kur'an dı sırrı zafı wenduğır besêw kafi
Niweşur şıfaw Şafi weşbu xur bîwan Kur'an.

Dermun derdunu Kur'an Re'hmetu mari Kur'an
Cuyd ze'hmetu bi Kur'an kor meb xur bîwan Kur'an.

Zazawu guş xu akı Kur'an bîwan bîb pakı
Bîwan 'heqıqet cakı 'heqıqet bîwan Kur'an.

Kur'an ı kitab İslam Kur'an ı 'ilmu kelam
Wird dinyayuri selam Müslüman bîwan Kur'an.

Qedyena rocek dınya hey bewni surey Enbiya
Nikeyk tu buru dınya tu eyru bîwan Kur'an.

Nefsew ez turi vunu kiseyd tura nivunu
Ezki tu bımırinu nefsew bi bîwan Kur'an.

Kur'an ı hıris cızımı herg cızımı çeher 'hızbı
Ezberk bîwan 'hafızbı 'hafızbu bîwan Kur'an.

Sew desu çeher surey bîwanu mekır me'ney
Dınya seyru seferey qalıb qal bîwan Kur'an.

Ayet Kur'an çıqas weş şeş hınzar şeşsey şeytşeş
Bîwan xud berca bîb weş xoş sadad bîwan Kur'an.

Tu geyren 'ilmu 'irfan bewni surey Eli 'İmran
Tu bîbi ehli iman yeqınra bîwan Kur'an.

Bîwanı 'herfıb 'herfı lew meb kenkola qafı
Bîwan Kur'an bîb safı safıbu bîwan Kur'an.

Meb layş u medüs disa Hey bewni surey Nisa
Sey kergu merawk lisa şewo roj bîwan Kur'an.

'İlmi tecwid buynderbı pey Kur'an xuri weşbı
Keyk qelb tudı me'na bı me'nadı bîwan Kur'an.

Tu bîb qe mebi çiki pey 'hesru qelb xu hikı
Sewbna lazım niw çiki eşqra peyş bîwan Kur'an.

Vernêy Kur'an Fati'ha 'ilmu hemınd mifta'ha
Peynid vac el Fati'ha Müslüman bîwan Kur'an.

Masum dest kenu xu rı beyt ma çewresu hirı
Zaf xırabu énnu 'esrı xu bîpaw bîwan Kur'an.

Nüştuğ weşbestok : Masum DİNÇ

JEW DEWA GERMİK'DI VİYERTO...

Hendik meşa nêşiyê Waredê
 Modani Mexteli sera hetê mayo raşt
 Zey vewra sıpey koyê Germikê
 Ew hetê mayo çep Zey guniya sur Ferato
 Kihoyo çihar demserri Daristan
 Ew 'erd çetin
 Yenê war wesari Dersimi sera 'eşiri
 Pesan çiraynenê
 Koli dı, komir dı, peme dı
 Qere sewdaya kî
 Zey awerda şiyayi zerriyer gêna u bena,
 Murato kihoyo
 Ew na pox ra koy tepıştê u girotê ray şiyê
 O verdê awan
 Oxbetê mayo kî xeyman bın dı:
 Ewra tepiya tomet bo zılım
 Ew mız u xaç u sıxre
 Ew qırkerden u tiritoxey u talan
 Ew keyner u astor rê nenegi
 Tometo.
 Paşay koyano emir keno Cı desta
 efnêkerdoxa
 Uçliya Fransıza.

(Ahmet Arif Tırki ra açarnayoğê Zazaki ser)
 Açarnayoğ: Roşan Hayıg

Not: meş, atın bir yürüyüş şekli.
 Germik:Çermiğin eski adı.
 Ferat:Fırat nehri.
 demserr:mewsim.
 Oxbet:macera, başa gelen olay.
 Tomet:yasak.
 ewra tepiya: bu günden itibaren.
 Tiritoxey:hırsızlık
 mız:tarım ürünlerinden alınan onda bir vergi,
 asar.
 xaç:haraç.
 sıxre:angarya
 Roşan Hayıg'ra jew anekdot: Mı no şiiirê
 Ahmet Arifi kitabdê Fikret Otyami ra giroto.
 Namey kitabi " bir karış toprak için". 1964 'dı
 Qumandoy dewandê Germiki dı operasyon
 kerdo ew dewizan rê zaf zılım kerdo. Fikret
 otyami zi, no zılım kerdo kitabi miyan u dahka
 resnaya Meclis.

ZAZA DERNEĞİ'NDEN SUR'A YARDIM

GÜNCEL Haber

ZAZA DERNEĞİ SUR'DA YARDIMA DEVAM EDİYOR

Diyarbakır Zazana Dergisi ve Zaza Derneği ortaklığı ile açılan ortak hesaba, Almanya'daki Zaza Derneği'nin de katkılarıyla biriken yardımlar ihtiyaç sahiplerine ulaştırılıyor

Diyarbakır - Almanya'daki Zaza Derneği ve Zazana Dergisi çalışma grubu ortaklığıyla biriken yardımlar ihtiyaç sahiplerine ulaştırılıyor. Toplanan paralar, 15 aileye verilmek üzere dağıtıldı. Dernek yöneticisi Abdulkadir Büyüksayar, yaptığı açıklamada, "Amacımız Diyarbakır'da bu ç...

Dergimizin çalışma grubu üyeleri ve Diyarbakır Zaza Derneği'nin ortaklaşa yaptıkları katkılarıyla Diyarbakır genelinde terör olaylarından mağdur duruma düşen 24 aileye hem nakdi hem de gıda yardımı yapıldı. Yaklaşık 3 ay süren sokağa çıkma yasağı ve ardından da süregelen sıkıntılı durumda evini, işini kaybedip sokakta kalan hemşehrilerimizin diline, ırkına bakılmaksızın yardımları bizzat dağıttık. Yardımları bize ulaştıran, emeği geçen herkese biz de teşekkür ediyoruz.

Zazana
Dergisi İmtiyaz
Sahibi
Abdulkadir
Büyüksayar

BİZ KİMİZ ve AMAÇLARIMIZ NELERDİR?

Amacımız bu ülkede başkalarının kolu, aşireti, uzantısı gibi yaşamak yerine, diğer halklarla eşitlik, barış ve kardeşlik içinde, kendimize has dilimiz, kültürümüz ve bizi biz yapan tüm öğelerimizle beraber yaşamaktır. Bu ülkede yaşayan hiç bir halkın kolu ya da aşireti olmadığımızı dile getirmemiz, onlara karşı düşmanlık beslediğimiz anlamına gelmez. Çünkü bir çiçek bahçesinde farklı türden ve renkten çiçeklerin olması, o çiçeklerin birbirlerine düşman olduğu anlamına gelmediği gibi, bizimde kendimize has olduğumuzu belirtmemizin düşmanlık ettiğimiz şeklinde yorumlanması söz konusu olamaz.

Birbirlerimizden farklı olmamız aramıza sınırlar çizmemizi gerektirmemiştir. Çünkü asırlar boyunca hep bir birlerimizle komşu köylerde bir arada yaşamışızdır. Biz Zazalar,

tarih boyunca hep diğer halklarla komşu köylerde yaşamışız. Kimi yerde Türklerle, kimi yerde Kürtlerle, hatta Süryanilerle bile yan yana yaşamışız. Fakat ne acıdır ki diğer komşu halklardan sayıca daha az nüfusa sahip olmamız, kendi dilimize ve kültürümüze yeterince sahip çıkmamamız, zamanla bizde bir kültür erozyonu oluşturmuş, dilimiz kaybolmaya yüz tutmuş ve böylece bazı soydaşlarımızın kendilerini komşu halkların diline ve kültürüne entegre etmesine sebep olmuştur. Bu gidişat karşısında hassasiyeti olan bir kesim Zaza, bu durumu değiştirebilmek için harekete geçmiş ve bir Zaza akımı oluşturmuştur. Diline kültürüne ve halkına karşı hassasiyeti olan bu akım, bu hassasiyetlerinin gereği olarak dil ve kültür erozyonun önüne geçebilmek için dernekler açmış ve dergiler çıkarmıştır.

Semra Yıldız

ZAZA-TALIŞ BULUŞMASI HOLLANDA'DA GERÇEKLEŞTİ

Ortak kaderi yaşayan iki halk Taliş-Zaza halkları açısından, yaşamak adına her görülen ışığın peşine düşmekten başka bir yol yoktur.

Sayın Alakram Hummatzode Taliş halkının dili ve kültürü ile yaşayabilmesi için yıllarca hapis yatmış ve bu nedenle yıllardır sürgünde bir halk lideridir.

Yıllar önce kendisiyle görüşmemizde şu diyalogumuz nasıl bir halk lideri olduğunu kanıtlar nitelikteydi;

-Sayın Alakram, Taliş ülkesinde size Taliş halk

lideri denilmektedir.

-Biz halkımızın lideri değil ancak hizmetkârı oluruz.

Kendiyle, Taliş-Zaza halklarının dünü, bugünü ve geleceklerine dair Yazarımız Roşan Hayig ile birlikte karşılıklı bilgi alışverişinde bulunduk.

Umarım bu iki kadim halk, dilleri ve kültürleri ile varolabilme mücadelelerinde başarılı olurlar.

Misafirperverliğinden ötürü saygıdeğer eşine ve sayın Alakram'a teşekkür ederiz.

Weş bo piya biyayena şarê Taliş-Zaza

ZİYARA HESEN HİSEYİNİ

Ziyara Hesên Hiseyni, rocakewtenda Çermug dı mentiqedê Merxoy dı cayo kî raya dewda Alosi u rayda Suka(Soreg) pêra abırriyenê çepdê uzaydeya. Şardê Zazayan deyi HZ. Eli u qeçandê xoya ameyê mentiqedê Zazayan. Wexto kî HZ.Eli Tapda Budrani u Tapda Diktoll ra ravêrdo, qarşidê na Tapa Dıza Qereqay esta, nezdîyê 4 km pêra duriyê na Dız dı gavıri mendê, Hz. Eli kuçi vırrnayê pıra. Zekî şarê ma vano; Hesên u Hiseyniya Merxo ra ravêrdê, gavıran verniya ninan girota kî ninan bıkişê, ne uza dı ceng kenê, ninan gavıri pêro kıştê ew bıxo zi biyê dırbetını.

Cengi dima Hoday het ra devey ninan biyo 'si, na 'si zi devî manena ew çorşmedê a 'siyer ra zi sallandê sıpan sero nokê guni estê, nê nokê guni zi guniya Hesên Hiseyniya. Nê sallan ra zuwer sero zi paya estorda Hz. Eli ê Dondıl esta. Oyo noyo kî, ceniyê kî cı ra qeçi/domoni nêbenê, na ziyar sero qurbani kenê, şınê nêşenê na 'siyer u lınganê xo çep u raştê cı ra veradanê, duway kenê, xo rê mırazê qeçan wazenê. Na 'siyer sera teyêrê esta, wastenda mırazi dima zi, na teyêra zoleki girêdanê.

Vıraştog: Roşan Hayıg

Not :
zoleki:kumaş
parçaları.
noki:noktalar.
sall:yassı taş.
Dız:Kale,
teyêr:dağdağan
ağacı.

Tap:plato; Engebeli
bir arazide yüksekçe düz
bir yayla.

Kuçi:elle tutulan sert
taşlar.

Deyi:göre.
pıra vırrnayış:birine
bir şey fırlatmak

BİLMECELER

1)Dapiray mı düz waridî pine xu ra dona. Cevap:dok(sac)

2)Pir deredî sompar seredî. Cevap:silk(pancar)

3)Hewt çiyoy ser çik çino.

Cevap:soldî bezre çino,dig mare çino,gerg cije çino asmiri estin çina,behr bı çino, mari cil çino encilorir vil çino.

4)Spi la vınertewo,sur la mona geyreno. Cevap:fek(ağz) zon(dil) dındo(diş)

5)Cay çımı esto serdî yew ray miz keno. Cevap:méhsire(bağ bozumu)

6)Kendil aw weno golik xış beno. Cevap:kuy(kabak)

7)Dapiramın vona serey mı,bawkal mı vonu money mı. cevap :estin:kolon pird: köprü

8)rewti pey bondî kewti. Cevap: rar(yol)

9)calu sey ağû umar,şirino sey şit. Cevap: goz(ceviz)

10) kelaway piti pır niti. Cevap: incir

11)cay çımı esto mı tu ra besto. Cevap:nome(isim)

12)dapirekî kaşora pıtpıtina.CEVAP: ZERENC

13)Heme cara geyrena poj kuruş cadı vındena. Cevap: sewl(ayakkabı)

Hewt: Yedi(7)	Sol: Tuz	Bezre:Tohum	Dig: Horoz	Mar: Yılan
Vıl: Çiçek	Spi: Beyaz La: İp	Kendil: Halat	Sere: Baş	Mone: Bel
Kelaw: Şapka	Gerg: Tavuk	Asmi: Gökyüzü	Dapir: Nene	Awı: Su
Sur:Kırmızı	Şit: Süt			

GDO'LU ZAZALAR

Karlı dağların seydarları
Savaşların korkusuz aslanları
Doğrularından koparılamayan inatları
İnsana güven veren sağlam dostlukları
Zazaları bugüne getirdi.
Diline milletine olan sağlam bağlılıkları.
Zazaca bilmeyen Zazalar
Zazayım demeye çekinen zayıf insanlar
Ataları Zaza olmasına rağmen
Kürdüm diyen mecnun nesiller
Biranda Türedi Zaza topraklarında
Meyve ve sebzenin kimliği değiştirildi
Kabak karpuz, elma armut oldu,
Öz be öz Zazalar Kürt oldu Türk oldu.

Ali pironij

Ma Timu Esti bi

Tayını Kerdinêki Qiré Ma Biyaré
Tayını zi Ma Çinyo Hesibnay...
Ma Welda Xo ra Oncina Kiho bi
Ma Werışti Pay

Vizêr Ayre - Piya Reyra
Ewro Zazana Reyra
Şarê ma Tim u Tim Ciwiyéno

Zaza Dili ve Kültürü Dergisi
SANAL ORTAMDA
www.zazanadergisi.com

Zazaca oyun: BOWER NOWER

Telefonun televizyonun internetin olmadığı bir dönemde yaşıyorsunuz. Daha ileri gidelim elektriğin dahi olmadığı dönemi düşünün. Facesiz, twitsiz bir hayat; günler geceler nasıl geçerdi? Gündüz işlerle uğraşır bir şekilde zaman geçer, ya geceleri? Karanlık basınca hemen yatağa girip yatar mısınız?

Zazalar o karanlık geceleri aydınlatacak mutlu akşamlara çevirecek formülü bulmuşlardı. Akşam olur gençler ateşin etrafında ya da ay ışığı altında toplanır BOWER NOWER oynardı. BOWER NOWER nedir? Nasıl oynanır?

BOWER NOWER oyunu en az iki kişiyle oynanır. Bu oyun köylerde oynanırdı. Çevre köyler oyunun bir parçasıdır. Oyuncular birbirine bilmece sorar. Eğer bilmeceyi bilmezse çevre köylerden birini alırdı. Bu şekilde herkes birbirine bilmece sorar. Bilmece bilgisi çok olan kazanırdı. Oyunda önemli bir nokta da çevredeki en güzel köyleri seçmektir. Bu güzel oyunla karanlık akşamlarda çocuk sesleri ve temiz mutluluklar yaşıyorlardı.

VEWR VARENA

Vewr varena pelwey pelwey
Dézı nana ro ,girdey girdey
Amev cı ser hendayé gurwey
Ma komi nayra se vato
Hesri kena war murey murey

Vewr varena pelwey pelwey
Boye kerdé çimi burwey
Pistini kerdé zey murwey
Ma komi nayra sewato
Hesri kena war murey murey

Zomaydı keramat çinya
Peyniya ine gurwey günya
Ma çı xeyr di to xura dinya
Tim bermena,tım qurena
Hesro kena war murey murey

Nuştoğ: Mustafa Karabulut

DEYRA ZAZAKÎ "ZEYNEY MA"

Yöre: Eğil / Gél

Makam: Uşşak

Aktaran: Abdulkadir Büyüksayar

Lé zeyno zeyno zeyno lé zeynay ma
Lé zeyno zeyno zeyno ezebay ma

Zeynık şiya qısari lé zeynay ma
Zeynık şiya qısari ezebay ma

Xo eyşto çidé şari lé zeynay ma
Xo eyşto çidé şari ezebay ma

Çinay elbık hınari lé zeynay ma
Çinay elbık hınari ezebay ma

Hınari né xiyari lé zeynay ma
Hınari né xiyari ezebay ma

Hınaré serday pari lé zeynay ma
Hınaré serday pari ezebay ma

Boné melay deredı lé zeynay ma
Boné melay deredı ezebay ma

Altın zeynık çaredı lé zeynay ma
Altın zeynık çaredı ezebay ma

Mela ehmed melay mawo lé zeynay ma
Mela ehmed melay mawo ezebay ma

Kıtavo pil ronawo lé zeynay ma
Kıtavo pil ronawo ezebay ma

Pel bı pel qelefnawo lé zeynay ma
Pel bı pel qelefnawo ezebay ma

Pela worti ewnawo lé zeynay ma
Pela worti ewnawo ezebay ma

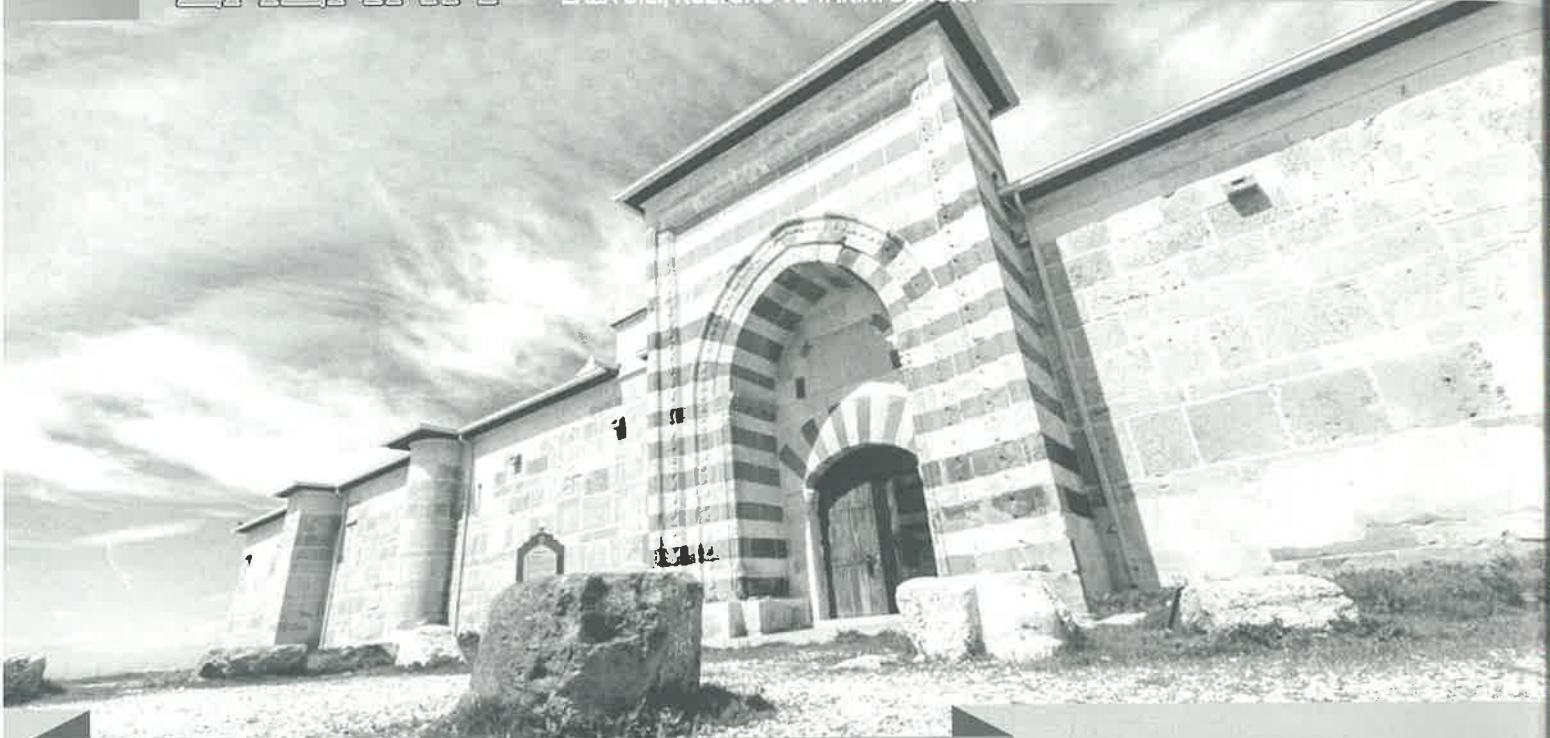
Marey zeynık bınawo lé zeynay ma
Marey zeynık bınawo ezebay ma

Le zeyno zeyno zeyno lé zeynay ma
Le zeyno zeyno zeyno ezebay ma

Nasıl seslendirilir:

Eser Zaza diline has bir tür olup, genellikle sazsız olarak seslendirilir. Bayan ses ve erkek ses tekrarlı olarak okunur. Önce bayan ses okur ardından erkek ses aynısını tekrar eder.

SELÇUKLULAR DÖNEMİNDE

ZAZALAR ve ZAZADİN HANI

Zazadin Hanı, Konya'da 13. yüzyıl Anadolu Selçuklu devrine ait kervansaraydır.

1235-1236 yılları arasında I. Alaeddin Keykubad tarafından yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı kesme taştan, yazlık ve kışlık olarak, avlulu inşa edilen han, bir kale görünümündedir. Taç kapısı üzerinde bir kitabesi bulunmaktadır. 2008 yılında Konya Belediyesi tarafından restore edilerek turizme açılmıştır.

Zazadin Hanı, aslen Zaza olan ve Genç ilçesine bağlı olan Alaattin köyünden (Aldun) oldukları bir çok tarihçi ve

araştırmacının çalışmalarından öğrendiğimiz Selçuklu hanedanlarının Zaza ismini kullandıkları ve günümüze ulaşabilmiş tek tarihi eser durumundadır.

Hanın boyu 104 metre, eni 62 metredir. Taş yapının dış duvarlarında İslam öncesi devirlere ait eserlerden bazı parçalarda kullanılmıştır. Konya-Aksaray yolunun 25. kilometresinde Tömek bucağındadır.

Not: Bilindiği üzere Keykubad ve Keyhüsrev kullanımları da Zazaca'dır. Keykubad; kubadgillerden/kubad ailesinden. Key=ev/aile

ÖZELLİKLERİ:

Konya'ya 22 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır.

Aksaray-Konya karayolundan 5 kilometre içerde Tömek köyü yakınında bulunmaktadır.

Saadeddin Köpek Hanı diye de anılmaktadır bu han.

Zazadin Han, 1235-1236 yıllarında yapılmıştır.

Güney cephede, kapalı mekana yakın bir yerde bulunan açık bölüm taş kapısı, beyaz ve açık kahverengi taşlarla yapılmıştır.

Güney cephenin inşasında, çok miktarda işlenmiş buluntu taş kullanılmıştır.

Taş kapının hacimli kitlesi içinde, duvara oturmuş basamaklarla çıkılan ve zengin bir taş süslemeye sahip olan mescidi yer almaktadır.

Hanın bir sıra beyaz mermer ve bir sıra sert ve siyahımsı bir çeşit taşla yapılan ve güneye açılan 8.20 metre genişliğindeki kapısı bir tak halindedir.

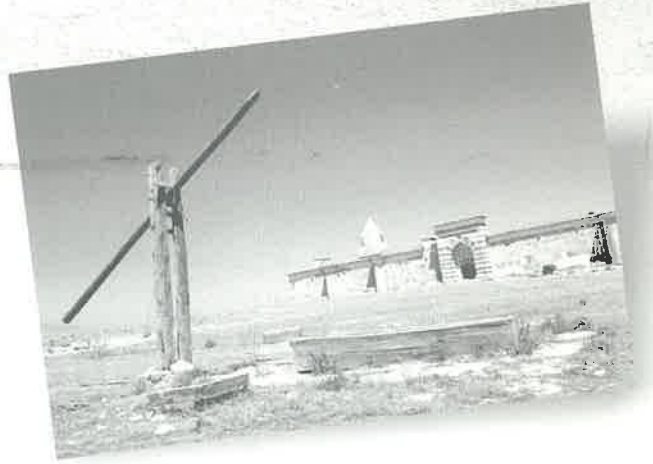
Antresinin üstünü birisi beyaz birisi siyah 17 taşın örtmesiyle doğan kemerli bir kısım örter.

Meydanın uzunluğu 52, eni 18 metredir.

Meydanın uç tarafında önleri açık ve kapalı olmak üzere irili ufaklı 24 oda, ambar, depo ve ahırlar vardır.

Sol tarafta hanın kapalı ikinci kısmı vardır. Hanın bu örülü kısmının uzunluğu 35, eni 25 metredir. Hanın toplam uzunluğu dış cepheden 104, doğudan eni 40, batıdan eni 28 metredir.

Muazzam ve muntazam kesme taşlardan yapılmıştır.

Em emo emo emo, em emo emo emo keyn emo emay miro
 Em emo emo emo, em emo emo emo keyn emo keynay miro
 Üngüra rezdé hiro, üngüra rezdé hiro keyn emo emay miro
 Üngüra rezdé hiro, üngüra rezdé hiro va keyn emo keynay miro
 Weré kalo no piro, weré kalo no piro keyn emo emay miro
 Weré kalo no piro, weré kalo no piro keyn emo keynay miro
 Yaro dosta weziro, yaro dosta weziro keyn emo emay miro
 Yaro dosta weziro, yaro dosta weziro keyn emo keynay miro
 Güneké ma feqiro, güneké ma feqiro keyn emo emay miro
 Güneké ma feqiro, güneké ma feqiro keyn emo keynay miro
 Emay miro bewn teber, keynay miro bewn teber em emo emay miro
 Emay miro bewn teber, keynay miro bewn teber em emo emay miro
 Zelkif omew beri ver, zelkif omew beri ver keyn emo emay miro
 Zelkif omew beri ver, zelkif omew beri ver keyn emo keynay miro
 Zelkif şono 'eskero, zelkif şono 'eskero keyn emo emay miro
 Zelkif şono 'eskero, zelkif şono 'eskero keyn emo keynay miro
 Bedri emı nébero, Bedri emı nébero em emo emay miro
 Bedri emı nébero, Bedri emı nébero keyn emo keynay miro
 Kuçéy Géli mermeri, kuçéy Géli mermeri keyn emo emay miro
 Kuçéy Géli mermeri, kuçéy Géli mermeri keyn emo keynay miro
 Roce géna hewt serri, rojé gena hewt serri keyn emo emay miro
 Roce géna hewt serri, rojé gena hewt serri keyn emo keynay miro
 Sersebé ina zeri, sersebé ina zeri keyn emo emay miro
 Sersemed ina zeri, sersemed ina zeri keyn emo keynay miro

Em emo emo emo, em emo emo emo keyn emo emay miro
 Em emo emo emo, em emo emo emo keyn emo keynay miro
 Govdey to nerm u pemewo, güvdey to nerm u pemewo keyn emo keynay miro
 Govdey to nerm u pemewo, güvdey to nerm u pemewo keyn emo keynay miro
 Ha xal şero xal şero, ha xal şero xal şero keyn emo emay miro
 Ha xal şero xal şero, ha xal şero xal şero keyn emo keynay miro
 Emina mongey diti, Emina mungey diti keyn emo emay miro
 Emina mongey diti, Emina mungey diti keyn emo keynay miro
 Méşney siyay néditi, méşney siyay néditi keyn emo emay miro
 Méşney siyay néditi, méşney siyay néditi keyn emo keynay miro
 Ca verday elbay şiti, ca verday elbay şiti keyn emo emay miro
 Ca verday elbay şiti, ca verday elbay şiti keyn emo keynay miro
 Zelkif beko yeweko, zelkif beko yeweko keyn emo emay miro
 Zelkif beko yeweko, zelkif beko yeweko keyn emo keynay miro
 'Elbone xo viyeko, elbonéyxo xo viyeko keyn emo emay miro
 'Elboné xo viyeko, elbonéyxo xo viyeko keyn emo keynay miro
 Deyştay gewron parseko deyştay gewron parseko keyn emo emay miro
 Deyştay gewron parseko deyştay gewron parseko keyn emo keynay miro
 Dı heb bızo qarmeko, dı heb bızo qarmeko keyn emo emay miro
 Dı heb bızo qarmeko, dı heb bızo qarmeko va keyn emo keynay miro
 Zıxré xon emoy deko, zexré xon emoy deko keyn emo emay miro
 Zıxré xon emoy deko, zexré xon emoy deko keyn emo keynay miro
 Xün u emoy wiyeko, xün u emoy wiyeko keyn emo emay miro
 Xün u emoy wiyeko, xün u emoy wiyeko keyn emo keynay miro
 Qülbono to ré seko, qülbono to ré seko keyn emo emay miro
 Qülbono to ré seko, qülbono to ré seko keyn emo keynay miro

Not: Zaza dili ve kültürünün ne kadar köklü ve ne kadar bağımsız orjinal bir dil ve kültür olduğunun delillerinden biri de işte bu Zazaki Deyiş(Deyr)lerdir. Bu "müzik türü" başka bir dilde, kültürde karşılığını bulmamaktadır.

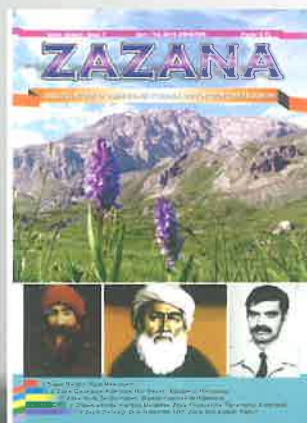
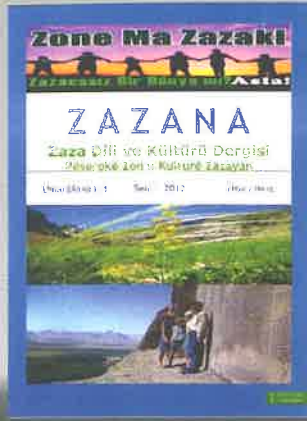
Okunuşu: Eser Zaza diline has bir türdür ve çok az da olsa ağıt türüne benzerlik gösterir. Genellikle sazsız olarak seslendirilir. Bayan ses ve erkek ses tekrarlı olarak okunur. Önce bayan ses okur ardından erkek ses aynısını tekrar eder.

PÊSEROKÊ ZON U KULTUR U TARİXÊ ZAZAYAN

ZAZANA

ZAZA DİLİ, KÜLTÜRÜ VE TARİHİ DERGİSİ / PÊSEROKÊ ZON U KULTUR U TARİXÊ ZAZAYAN

İLETİŞİM: 0 555 210 00 00

ZAZANA DERGİSİNİN ŞİMDİYE KADAR YAYINLANAN SAYILARI

Bu sayılarımızdan da edinin ve Zaza Diline, Kültürüne Sahip Çıkn...

ZAZANA

ZAZA DİLİ, KÜLTÜRÜ VE TARİHİ DERGİSİ / PÊSEROKÊ ZON U KULTUR U TARİXÊ ZAZAYAN

İletişim: 0555 210 00 00

Zazana bi girî,
Zazana bi wani,
Zazana bi laki,
wa tim u tim vejiyo